

BİR TEHLİKE SUÇU OLARAK “GÜRÜLTÜYE NEDEN OLMA” (TCK, m. 183) VE TEHLİKE SUÇLARINA İLİŞKİN GENEL TESPİTLER *

Mehmet MADEN**

ÖZ

Bu makalede, esas olarak, bilimsel çalışmalar ve yargı kararları incelenerek, Türk Ceza Kanunu'nun 183 (1)'üncü maddesinde düzenlenen “gürültüye neden olma” suçu sistematik bir incelemeye tâbi tutulmuş; genel olarak tehlike suçlarının sınıflandırılmasına ve düzenlenme biçimine ilişkin değerlendirmeler yapılmaya ve bu suçun tehlike suçları içindeki yeri belirlenmeye çalışılmıştır. Gürültüye neden olma suçu yalnızca kasten işlenebilen, neticeli bir suçtur. Suç tipinin normatif bir unsuru olarak, 183'üncü maddede yer verilen “ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı”lığı, failin kastının kapsaması gerekir. TCK'da, somut tehlikeyi ifade etmek için kullanılan bazı ibareler uygun değildir ve kullanılan ibareler arasında tam bir uyum da bulunmamaktadır. TCK'nın hazırlanma sürecinde, gürültüye neden olma suçunun, somut tehlike suçu olarak düşünülmüş olması kuvvetle muhtemeldir. Ancak bu suçun TCK'daki düzenlenme biçimi, “somut tehlike” suçlarından ziyade “tehlikeye elverişli” suçlara uymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gürültüye Neden Olma Suçu, Gürültü, Çevre Ceza Hukuku, Elverişlilik, Tehlike Suçu

“CAUSING NOISE” (TCC, Art. 183) AS A DANGER CRIME AND GENERAL OPINIONS ON THE DANGER CRIMES

ABSTRACT

In this article, mainly, examining the scientific studies and the case law, crime of “causing noise” which is regulated in Article 183 (1) of the Turkish Criminal Code is examined in a systematic way; classification and formulation of danger crimes in general are tried to be evaluated and the abovementioned crime is tried to be located in danger crimes. Causing noise is a crime which can only be perpetrated with intent, and it is a crime with outcome. As a normative element of the crime type,

* Konuya ilişkin görüşlerinden istifade ettiğim, başta Dr. Öğr. Üyesi Selman Dursun olmak üzere, Arş. Gör. Dr. Osman Gazi Ünal'a ve Arş. Gör. Dr. Ali Şahin Kılıç'a; kaynakların temininde desteğini gördüğüm Arş. Gör. Oğuzhan Demir'e teşekkür ederim.

** Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Ana Bilim Dalı /İSTANBUL e-posta: madenmehmet@yahoo.com,

ORCID: 0000-0003-1643-0091.

DOI : 10.34246/ahbvuhfd.871267

Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih : 15/12/2020

Yayınlanmasının Uygun Görüldüğü Tarih: 25/01/2021

being “against the obligations determined in the related acts” (Art. 183) should be covered by the intent of the perpetrator. Some clauses in the TCC used to describe concrete danger are not proper, and those clauses are not totally consistent with each other. It is highly likely that during the preparation process of the TCC, the crime of causing noise was thought to be a concrete danger crime. However, the formulation of this crime in the TCC conforms to “suitability” crimes rather than “concrete danger” crimes.

Keywords: *Crime of Causing Noise, Noise, Environmental Criminal Law, Suitability, Danger Crime*

1. GİRİŞ

İnceleme konumuz olan “Gürültüye neden olma” suçu, Türk Ceza Kanunu’nun İkinci Kitabının “Topluma Karşı Suçlar” başlıklı Üçüncü Kısımının “Çevreye Karşı Suçlar” başlıklı İkinci Bölümünde, 183 (1)’üncü maddede şu şekilde düzenlenmiştir: “İlgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklerle aykırı olarak, başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli bir şekilde gürültüye neden olan kişi, iki aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.”¹

Bu çalışmada, gürültüyle ilgili suç ve kabahatlere ilişkin olarak yürürlükteki hukuki düzenlemelere temas edilecek; “gürültüye neden olma suçu”nun ihdasıyla korunan hukuki değer, bu suçun unsurları ve suçla ilgili kusurluluk bahsi ele alınacak, suçun özel görünüş biçimleri ile diğer bazı suç

¹ 765 s. mülga TCK’nın 546’ncı maddesindeki kabahat düzenlemesine göre; “Her kim, gürültü veya velvele ile mutat hilaflı olarak çan ve alata saire çalarak yahut kanun ve nizam ahkamına muhalif surette gürültülü bir meslek ve sanat icar eyleyerek halkın veya meclis ve mahfillerin meşguliyet veya huzur ve rahatını ihlal ederse on beş liraya kadar hafif cezayı nakdiye mahkum olur.[/] Bu fiil gece yarısından iki saat evvelinden sonra işlenirse hafif cezayı nakdi otuz liraya kadardır. [/] Mükerrirler hakkında birinci fıkrada muharrer ahvalde otuz ve ikinci fıkrada muharrer halde elli liraya kadar hafif cezayı nakdi hükümlenir.” Çalışmamızda, yapılan alıntılar içerisinde kendi ifadelerimize yer vermek istediğimizde, bu ifadeler köşeli parantez içinde yer verilmiştir.

765 s. TCK’nın 551’inci maddesindeki kabahat düzenlemesine göre ise; “Her kim, hükümetten ruhsat almaksızın mazarratı mucip olacak surette sanayii nariye icra, yahut infilak edici mevad iş’al eder yahut tehlikeli yahut herkesi rahatsız edecek surette bir takım ecza patlatır veya iş’al eyleser yahut meskun bir mahalde veya civarında veya umuma mahsus yol üzerinde veya bu yola doğru zaruret olmaksızın silah atarsa elli liraya kadar hafif cezayı nakdiye mahkum olur ve buna vak’anın şiddetine göre otuz güne kadar hafif hapis cezası da ilave olunabilir.”

ve kabahatlerle mukayesesi ve içtima ilişkisi incelenecektir.

Bir tehlike suçu olan gürültüye neden olma suçunun, tehlike suçları içindeki yerinin belirlenmesi önemlidir. Zira hâkimin tehlikeye ilişkin olarak, hangi durumda, tam olarak neyi tespit etmesi gerektiği önem arz etmektedir. Aşağıda, tehlike suçlarına ilişkin sınıflandırma ve terminoloji konusunda değerlendirmelerde bulunulacak ve farklı yorum vasıtalarından istifadeyle, gürültüye neden olma suçunun, tehlike suçları içerisindeki konumu belirlenmeye çalışılacaktır.

Gürültüye neden olma suçu ile TCK'nın 123'üncü maddesinde düzenlenen "*Kişilerin huzur ve sükununu bozma*" suçu; TCK m. 86'da düzenlenen kasten yaralama ve m. 89'da düzenlenen taksirle yaralama suçları; Kabahatler Kanunu'nun 36'ncı maddesinde düzenlenen "Gürültü" kabahati; Çevre Kanunu'nun 20-h maddesinde (14'üncü maddeye atıfla) düzenlenen kabahat ve Karayolları Trafik Kanunu'nun 30'uncu maddesinde düzenlenen "çevredekileri rahatsız edecek derecede gürültü çıkaran araç kullanma" kabahati arasındaki benzerlikler, farklar ve içtima ilişkisi, bu çalışmanın konuları arasındadır.

2. GÜRÜLTÜYLE İLGİLİ DÜZENLEMELER

Anayasa'nın 56'ncı maddesinde "sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı"; 20'nci maddesinde ise "özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkı" düzenlenmiştir. Gürültü, belirtilen hakların ihlali bakımından bir vasıta olabilmektedir ve kişilerin mezkûr haklarının korunmasına yönelik olarak, yürürlükteki hukukta bir takım düzenlemelere gidilmiştir.

Türk Ceza Kanunu'nun 123'üncü maddesinde, "*Kişilerin huzur ve sükununu bozma*" suçu; Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun 30'uncu maddesinde, huzur ve sükûnu bozma suçu; Kabahatler Kanunu'nun 36'ncı maddesinde, "*Gürültü*" kabahati; Çevre Kanunu'nun 20-h maddesinde (14'üncü maddeye atıfla) bir kabahat düzenlemesi; yine, Karayolları Trafik Kanunu'nun 30'uncu maddesinde, "çevredekileri rahatsız edecek derecede gürültü çıkaran araç kullanma" kabahati yer almaktadır.

Konuyla ilgili temel hukuki metinlerden birisi, Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği²dir.

² *Resmî Gazete*, Tarih: 04.06.2010, Sayı: 27601.

Kolluğun konuyla ilgili görevleri bakımından, Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu'nun 14'üncü maddesi³ ile Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Yönetmeliği⁴'nin “Gürültünün yasaklanmasına ilişkin görevler” başlıklı 21'inci maddesi⁵ zikredilebilir.

Pek tabii yürürlükteki mevzuatta, gürültüyle ilgili düzenlemeler yukarıdakilerden ibaret değildir.⁶

Gürültü kirliliği, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 8'inci maddesi kapsamında ele alınabilir. Konuyla ilgili olarak, gerek havaalanı kaynaklı gürültü bakımından⁷, gerek komşu işletme kaynaklı gürültü bakımından⁸,

³ “Şehir ve kasabalarda gerek mesken içinde ve gerek dışında saat 24 ten sonra her ne suretle olursa olsun civar halkının rahat ve huzurunu bozacak surette gürültü yapanlar polisçe menolunur. Bu yasağı dinlemeyenler hakkında Ceza Kanunu'nun 546 ncı maddesine göre takibat yapılır: [] Zabıtaadan izin alınarak yapılacak düğün ve müsamere ve balolar bu kayıttan müstesnadır.”

⁴ *Resmî Gazete*, Tarih: 21.01.2017, Sayı: 29955.

⁵ “(1) Mesken içinde ve dışında saat yirmidörtten sonra her ne suretle olursa olsun civar halkının rahat ve huzurunu bozacak surette gürültü yapanlar jandarma tarafından menolunur. Bu yasağı dinlemeyenler hakkında 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu ile 5237 sayılı Kanun hükümleri uygulanır. (2) Düğün, nişan, konser, panayır, festival ve benzeri toplanmalarda kamu düzeninin korunmasına yönelik tedbirlerin alınmasına imkân sağlamak için ilgililer kırksekiz saat önce mülki amire bildirimde bulunmak zorundadır. (3) 4/6/2010 tarihli ve 27601 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği hükümleri saklıdır.”

⁶ Bkz. örn. (Bu konudaki mevzuat isimleri için: Özlem Yenerer Çakmut, Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma ve Gürültüye Neden Olma Suçları, 1. Bası, Beta Basım Yayım Dağıtım, 2014, s. 122-126); Belediye Kanunu m. 15-o; Motorlu Araçların Dış Gürültü Emisyonları ve Egzoz Sistemleri ile İlgili Tip Onayı Yönetmeliği (70/157/AT) (*Resmî Gazete*, Tarih: 30.11.2000, Sayı: 24246); İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmelik, m. 37-38 (*Resmî Gazete*, Tarih: 10.08.2005, Sayı: 25902); Açık Alanda Kullanılan Teçhizat Tarafından Oluşturulan Çevredeki Gürültü Emisyonu ile İlgili Yönetmelik (2000/14/AT) (*Resmî Gazete*, Tarih: 30.12.2006, Sayı: 26392 (4.Mük.)).

⁷ Bkz.: Komisyon'un *Arrondelle/Birleşik Krallık* başvurusu nedeniyle verdiği 15 Temmuz 1980 günlü kabul edilebilirlik kararı (Dostane çözüm); *Powell ve Rayner/Birleşik Krallık* 21.02.1990, Başvuru no.9310/81; 2 Ekim 2001 tarihli *Hatton ve diğerleri/Birleşik Krallık* (İhlal); AİHM Büyük Daire, *Hatton ve Diğerleri/Birleşik Krallık*, 08.07.2003, Başvuru No. 36022/97 (Kararlar için bkz: Handan Yokuş Sevük, “Gürültüye Neden Olma Suçu (TCK m.183)”, 2013, 19(2), Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan, s. 368-369, <<https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruhad/issue/48280/621234>> Erişim Tarihi 20.10.2020).

⁸ Bkz: *Moreno Gomez/İspanya*, 16.11. 2004, Başvuru No. 4143/02 (İhlal); *Martinez Martinez/İspanya*, 18.10.2011, Başvuru No. 21532/08 (İhlal); *Mileva ve Diğerleri/Bulgaristan*, 25.11.2010, Başvuru No. 43449/02 ve 21475/04 (İhlal) (Kararlar için bkz: YOKUŞ SEVÜK, s. 370).

gerekse karayolu trafiği kaynaklı gürültü bakımından⁹ AİHM kararı bulunmaktadır.

Avrupa Birliği'nin konuyla ilgili olarak 25 Haziran 2002 tarihli direktifi¹⁰ bulunmaktadır.

3. KORUNAN HUKUKİ DEĞER

Gürültüye neden olma suçunun ihdasıyla korunan hukuki değerler¹¹, Anayasa'nın 56'ncı maddesinde düzenlenen "sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı" ve Anayasa'nın 20'nci maddesinde düzenlenen "özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkı"dır. Korunan hukuki değer olarak insanların sağlığı ön plana çıkmaktadır. Pek tabii, gürültü kirliliğinin önlenmesi, ilgili çevrede bulunan tüm canlıların da korunmasına hizmet eder. Suçun düzenlendiği 183'üncü maddenin, "insan sağlığına ağırlık vererek, canlıların yaşam alanı ve yaşam kaynağı olarak çevreyi" koruduğu ifade edilmiştir¹².

4. MADDİ UNSURLAR

4.1. Fail

Öğretide, gürültüye neden olma suçunun, herkes tarafından işlenebilen, genel bir suç olduğu yönünde görüş¹³ bulunmasına rağmen, bu suçun özgü suç mu yoksa herkes tarafından işlenebilen, genel bir suç mu olduğu, madde metninde belirtilen "*ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülükler*"e göre belirlenir¹⁴. Madde metninde belirtilen "*ilgili kanunlarla belirlenen*

⁹ Bkz.: 09.11.2010 tarihli *Dees/Macaristan*, Başvuru No. 2345/06 (İhlal) (Kararlar için bkz: Yokuş Sevük, s. 370).

¹⁰ Directive 2002/49/EC of The European Parliament and of The Council of 25 June 2002 Relating to the Assessment and Management of Environmental Noise.

¹¹ Bu kavram bakımından, doktrinde, "suçun hukuksal konusu", "hukuki konu", "hukuki varlık", "menfaat", "hukuki menfaat", "kişisel menfaat değer", "hukuki çıkar", "hukuken korunan yarar" şeklinde ifadeler bulunmaktadır: Osman Gazi Ünal, *Türk Ceza Hukuku'nda Tehlike Suçları*, Doktora Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara, Temmuz 2020, s. 124.

¹² Gülsün Ayhan Aygörmez Uğurlubay, *Çevreye Karşı Suçlar Türk ve Alman Çevre Ceza Hukukunda Güncel Sorunlar*, Yetkin Yayınları, 2015, s. 471.

¹³ Rahşan Bengi Gezgin Kayan, "Gürültüye Neden Olma/Gürültü Kirliliği", Ağustos 2008, Yıl 3, S. 7, *Ceza Hukuku Dergisi*, s. 114; Osman Yaşar/Hasan Tahsin Gökcan/Mustafa Artuç, *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu C. 4*, Adalet Yayınevi, 2010, s. 5051-5052; Yokuş Sevük, s. 372.

¹⁴ Aygörmez Uğurlubay, s. 471; Ahu Karakurt Eren, "Türk Ceza Kanunu'nda Gürültüye Ne-

yükümlülükler”, belirli kişilere tahmil edilmişse özgü suç, diğer durumlarda genel suç söz konusu olur^{15,16}

4.2. Mağdur

Suçun mağduru, “suç fiilinin işlenmesiyle, korunan hukuki değeri somut [olayda] zarara uğratılan veya tehlikeye maruz bırakılan kişidir”¹⁷. Aşağıda izah edileceği gibi, gürültüye neden olma suçu bir tehlike suçudur. Dolayısıyla, bu suçun mağduru sayılmak bakımından, kişinin korunan hukuki değerinin somut olayda zarara uğratılmasına gerek yoktur. Yukarıda ifade edildiği gibi, bu suç tipinin ihdasıyla korunan hukuki değer olarak, insanların sağlığı ön plâna çıkmaktadır. Böylece, tipik fiilin işlenmesiyle sağlığı potansiyel bir tehlikeye maruz bırakılan kişiler, gürültüye neden olma suçunun mağduru olur. Gürültüye neden olma suçunun mağduru bakımından bir özellik aranmamıştır¹⁸. Bu suçun işlenmesiyle hedeflenen belirli bir mağduru olması icap etmez¹⁹. Bu suçun, mağdurunun belirli bir kişi olmadığı²⁰ ifade edilmiştir. Kanaatimizce,

den Olma Suçu”, Eylül-Ekim 2017, Yıl 30, S. 132, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, s. 62, <<http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2017-132-1682>> Erişim Tarihi 14.11.2020.

¹⁵ Aygörmez Uğurlubay, s. 471; Karakurt Eren, s. 62.

¹⁶ Gıda ceza hukukundaki tehlike suçlarında karşılaşılan, suç fiilinin, idare hukukuna atf yoluyla tanımlanması, cezai sorumluluğun idare hukukuna bağlılığı dolayısıyla, suçların özgü suç haline gelmesi, sadece idare hukuku düzenlemesinin muhataplarının bu suçun faili olabilmesi konusunda bkz.: Adan Nieto Martín, “General Report on Food Regulation and Criminal Law”, 2016, 87(2), Revue Internationale de Droit Pénal (RIDP), Adan Nieto Martín/Ligeia Quackelbeen/ Michele Simonato (Ed.), Food Regulation and Criminal Justice (International Colloquium Section II of the AIDP XXth World Congress, Beijing, China, 23rd-26th September 2016), Maklu Publishers, 2016, s. 45.

¹⁷ Mehmet Maden, “Korunması Amaçlanan Hukuki Değer”, “Suç Fiilinin Konusu” ve “Suçun Mağduru” Kavramları ve Bu Bağlamda “Zarar Suçu/Tehlike Suçu” Ayrımı”, in Ü. Süleyman Üstün/Ayşegül Çoban Atık/Tuğba Bayraktar (Ed.), Selçuk Hukuk Kongresi 2020 Kamu Hukuku Tebliğleri Tam Metin Kitabı, 1’inci Baskı, Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık, 2020, s. 159 <<https://webadmin.selcuk.edu.tr/BirimDosyalar/Dosyalar/hukuk/Kamu%20Hukuku%20Tam%20Metinler%20Kitab%4%B1.pdf>> Erişim Tarihi 10.01.2021.

¹⁸ Sacit Yılmaz, Çevre Hukuku Bağlamında Türk Ceza Kanunundaki Çevre Suçları, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, 2013, s. 165.

¹⁹ Bkz.: Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 5056; Yokuş Sevük, s. 372-373; Yenerer Çakmut, 97. Teorik olarak toplumu oluşturan herkesin bu suçun mağduru olduğu kabul edilir; ayrıca belirli kişi veya kişilerin de bu suçtan doğrudan zarar görmesi mümkündür: Yılmaz, s. 165.

²⁰ Karakurt Eren, s. 63 ve 107. Yargıtay 18. CD, 18.02.2019, E. 2017/6863, K. 2019/3251: “Gürültüye neden olma suçunun belli bir mağduru yoktur. Toplumda yaşayan herkes bu suçun mağduru olabilir. Gürültünün belli olmayan bir kimseye karşı yapılması bu suçun TCK’nın 123. maddesindeki kişilerin huzur ve sükununu bozma suçundan ayırmaktadır.

bu suç için, “mağduru belirli bir kişi olmayan” yerine “mağduru belirli bir kişi olması icap etmeyen” nitelendirmesi uygundur. Örneğin, TCK’nın 183’üncü maddesindeki ifadeyle “*ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı olarak, başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli bir şekilde gürültüye neden olan*” failin, bir başkasını yaralama (TCK’nın 86’ncı maddesindeki ifadeyle “sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olma”) kastı olması durumunda, sırf bu nedenle gürültüye neden olma suçunun oluşmadığı söylenemez.

4.3. Suç Fiilinin Konusu

Suç fiilinin konusu²¹, bu “filin, üzerinde gerçekleştirildiği şey veya kişinin fizikî veya manevî yapısıdır”²². Gürültüye neden olma suçunda fiilin konusu, insanın ruhi veya fiziki yapısı değildir, çevredir²³. Zira bu suçta fiil, doğrudan doğruya çevre üzerinde gerçekleştirilmektedir.

4.4. Fiil

Gürültüye neden olma suçunun fiil unsuru, bu suçun netice unsuru olarak kabul ettiğimiz, “*ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı olan ve başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli nitelikteki bir gürültü*”ye “*neden olmak*”tır.²⁴

TCK’nın 123. maddesindeki suçun faili belli bir kimseyi hedef almakta iken, TCK’nın 183. maddesindeki suçun faili belli bir kimseyi hedef almamaktadır.” (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) (Erişim: 10.12.2020).

²¹ “Suçun maddi konusu” şeklindeki kullanım için bkz. örn. Doğan Soyaslan, Ceza Hukuku Özel Hükümler, 8. Baskı, Yetkin Yayınları, 2010, s. 84.

²² Maden, “Korunması Amaçları Hukuki Değer”, s. 159.

²³ Yokuş Sevük, s. 373.

²⁴ Alman Ceza Kanunu’nun “Gürültüye, sarsıntıya ve iyonlaşma etkisi doğurmayan ışınlarla sebebiyet verme” başlıklı 325a maddesi şu şekildedir: “(1) Bir tesisatı, özellikle bir işletme tesisatını veya makinayı işletirken, idare hukukundan doğan yükümlülükleri ihlal ederek, tesisatın dışındaki alanda, başkasının sağlığına zarar vermeye elverişli surette gürültüye sebebiyet veren kişi, üç yıla kadar hapis cezası veya adli para cezası ile cezalandırılır. (2) Bir tesisatı, özellikle bir işletme tesisatını veya makinayı işletirken, idare hukukundan doğan ve gürültüye, sarsıntıya veya iyonlaştırıcı ışınlarla karşı korumaya yarayan yükümlülükleri ihlal ederek, başkasının sağlığını, ona ait olmayan hayvanları veya ona ait olmayan önemli değer taşıyan şeyleri tehlikeye düşüren kişi, beş yıla kadar apis cezası veya adli para cezası ile cezalandırılır. (3) Fail, taksirle hareket ederse, ceza, 1. birinci fıkraya giren hallerde, iki yıla kadar hapis cezası veya adli para cezasıdır, 2. ikinci fıkraya giren hallerde, üç yıla kadar hapis cezası veya adli para cezasıdır. (4) Birinci ilâ üçüncü fıkralar, motorlu araçlar, raylı sistemle çalışan araçlar, hava araçları veya su araçları için uygulanmaz.” Tercüme metin: Feridun Yenisey/Gottfried Plagemann, Alman Ceza Kanunu Strafgesetzbuch (StGB)

“İlgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı” olmak, gürültüye neden olma suçunda neticenin bir özelliğidir. 183’üncü madde, “yükümlülükleri” kendisi belirlememekte, bu yükümlülüklerle ilgili olarak başka kanunlara atıf yapmaktadır. Böylece, “ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı” sonuçlar doğuracak şekilde hareket etmek, bu suçun fiil unsurunun bir parçası hâline gelmektedir. Böylece, 183’üncü maddeyle, “başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli bir şekilde gürültüye neden olan” her fiil değil, bu fiiller içerisinde “ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı” sonuç doğuranlar cezalandırılmaktadır. Diğer bir anlatımla, “ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı olma” şartı, cezalandırma alanını daraltan bir işlev görmektedir.

Öğretide²⁵ bu suçun serbest hareketli bir suç olduğu ifade edilmiştir. Kanuni düzenlemede yer alan “ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı olarak” ibaresi dolayısıyla, gürültüye neden olma suçunun, öğretilerde²⁶ yer alan bazı “bağlı hareketli suç” tanımlarına uyduğu müzakere edilebilir²⁷. Bu husus, özellikle, “ilgili kanun”da yükümlülüğün düzenlenme biçiminin, bu yükümlülüğe aykırı fiilin belli bir tarzda yapılmasını gerektirmesi hâlinde geçerlidir. Zira yukarıda belirtildiği üzere, “ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı” sonuçlar doğuracak şekilde hareket etmek, bu suçun fiil unsurunun bir parçasıdır. “İlgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı” olmak, neticenin değil de fiilin bir unsuru olarak yorumlanırsa, muhtemelen yukarıdaki soru daha da anlamlı hâle gelir.

Suçun, icrai veya ihmali fiille işlenmesi mümkündür²⁸.

(Açıklamalar, Almanca Metin, Türkçe Çeviri ve Sözlük), 2. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım, 2015, s. 463-464.

²⁵ Gezgın Kayan, s. 116; Yaşar/Gökcan/Artaç, s. 5054; Yokuş Sevik, s. 373; Yenerer Çakmut, s. 107; Aygörmez Uğurlubay, s. 473; Karakurt Eren, s. 72.

²⁶ Sulhi Dönmez/Sahir Erman, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku Genel Kısım Cilt I, 13. Bası, Beta Basım Yayım Dağıtım, 1997, no. 496 ve 505; M. Emin Artuk/Ahmet Gökcan/M. Emin Alşahin/Kerim Çakır, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 12. Baskı, Adalet Yayınevi, 2018, s. 267; İzzet Özgenç, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 15. Bası, Seçkin Yayıncılık, 2019, s. 185; Mahmut Koca/İlhan Üzülmöz, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 13. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2020, s. 122.

²⁷ Çevrenin kasten kirletilmesi suçuna ilişkin 181’inci maddede yer alan “ilgili kanunlarla belirlenen teknik usullere aykırı olarak” ibaresiyle ilgili olarak bkz.: Nebahat Kayaer, “Atık ve Artıklarla Çevrenin Kastan Kirletilmesi Suçu (TCK m. 181/1)”, 2019, 21(1), Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s. 173, < <https://dergipark.org.tr/tr/pub/deuhfd/issue/46780/567611> > Erişim Tarihi 29.10.2020.

²⁸ Onur Özcan, “Türk Hukukunda Çevre Suçları”, Mehmet Murat İnceoğlu (Derleyen), Uğur

4.5. Netice

Kanaatimizce, gürültüye neden olma suçu, neticeli bir suçtur.²⁹ Bu suçun netice unsurunu, “*ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklerle aykırı olan ve başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli nitelikteki bir gürültü*” şeklinde ifade etmek mümkündür.³⁰

Sözlük anlamı itibarıyla gürültü, “Aralarında uyum bulunmayan düzensiz seslerin bütünü, patırtı, şamata”³¹; “Aralarında âhenk bulunmadığı için kulağa hoş gelmeyen çeşitli ve karışık seslerin meydana getirdiği kuvvetli ses, patırtı, şamata”³² anlamlarına gelir. Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliğine³³ göre, Yönetmelik’te geçen “çevresel gürültü”; “*Ulaşım araçları, kara yolu trafiği, demir yolu trafiği, hava yolu trafiği, deniz yolu trafiği, açık alanda kullanılan teçhizat, şantiye alanları, sanayi tesisleri, atölye, imalathane, işyerleri ve benzeri ile rekreasyon ve eğlence yerlerinden çevreye yayılan gürültü dâhil olmak üzere, insan faaliyetleri neticesinde oluşan zararlı veya istenmeyen açık hava seslerini*” ifade eder (m. 4 (1)-m).

Öğretide ifade edildiği gibi, Db, “gürültüye değil sese ilişkin bir birim”dir ve “salt Db cinsinden büyüklüğünden hareketle gürültü vasfı taşıyan sesin asgari değerine ilişkin bir saptama yapmak mümkün değildir”³⁴. Gerçekten,

Alacakaptan’a Armağan Cilt 1, 1. Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2008, s. 580; Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 5054; Yokuş Sevik, s. 373; Yenerer Çakmut, s. 107; Aygörmez Uğurlubay, s. 471. “çalın alarmı uyarı asılsız olmasına rağmen kapatmayan sorumlu banka görevlisinin hareketi, ihmal suretiyle icrai olarak gerçekleştirilen bir harekettir” örneğini veren Karakurt Eren’e göre; “iş yerinde ses izolasyonu yapılmamasının” ve “konutta beslenen köpeklerin havlaması sebebiyle yayılan sesin engellenmemesinin” gürültüye neden olma suçunu “oluşturup oluşturmadığının tartışılması gerektiğine işaret eden Yargıtay kararları, uygulamada da aynı görüşün benimsendiğini göstermektedir.”: Karakurt Eren, s. 73.

²⁹ Bu suçun “maddi (neticeli) suç” olduğu görüşü için bkz.: Karakurt Eren, s. 71. Buna karşın, “şekli suç” nitelendirmesi için bkz.: Yılmaz, s. 167.

³⁰ Karakurt Eren’e göre, “failin hareketiyle dış dünyada meydana getirilen değişiklik yani netice, başkalarının sağlığının zarar görmesine elverişli nitelikteki gürültüdür.”: Karakurt Eren, s. 72 (vurgu tarafımızca eklenmiştir).

³¹ Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük, <<https://sozluk.gov.tr/>> Erişim Tarihi 31.10.2020.

³² Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı, Kubbealtı Lugatı, <<http://www.lugatim.com/s/g%C3%BCr%C3%BClt%C3%BC>> Erişim Tarihi 31.10.2020.

³³ Resmî Gazete, Tarih: 04.06.2010, Sayı: 27601.

³⁴ Karakurt Eren, s. 70. Yazar’a göre; “*Bir sesin hoş gitmesi ya da gitmemesi, insanları olumsuz etkilemeye müsait olması veya olmaması sadece sesin düzeyine göre değil, sesteki etkilenen insanların zevkleri, buldukları mekânın özgülendiği amaç, o yerde yürütülen faaliyet, zaman, sesin sıklığı, tipi gibi pek çok değişkene göre de farklılaşabilir*”: Karakurt Eren, s. 70.

bu suçun uygulanması bakımından “gürültü”nün kendi başına bir tanımını yapmak pek kolay değildir³⁵. Diğer taraftan, Kanun’da gürültünün niteliğine ilişkin olarak iki belirleme/sınırlama yapılmıştır. Suçun gerçekleşmesi için, neden olunan gürültünün “*ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı*” ve “*başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli*”³⁶ olması gerekir. Bu iki hususa ilişkin belirleme/sınırlama biçimi de eleştiriye açıktır³⁷. Diğer taraftan, gürültüye neden olma suçunun uygulanması açısından gürültü; “kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı olan ve insan sağlığına zarar vermeye elverişli ses” olduğu ifade edilebilir.

Netice unsurunun tanımında yer verdiğimiz üzere, “*ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı*” olmak, gürültüye neden olma suçunda neticenin bir parçasıdır. Kanaatimizce, “*ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı*” olmak, “hukuka aykırılık” unsuru içinde değil, tipiklik içerisinde yani maddi unsur içinde değerlendirilmelidir³⁸. Ancak, “*ilgili*

³⁵ Bkz.: Karakurt Eren, s. 71.

³⁶ TCK m. 183’ün gerekçesinde, “gürültünün başkalarının sağlığının zarar görmesine elverişli olabilecek şekilde *yüksek* olması gerekir” ifadelerine yer verilmiştir (italik vurgu tarafımızca eklenmiştir).

³⁷ *Karakurt Eren*, sağlığa zarar vermeye elverişlilik ölçütünün tespitindeki güçlükler değiştiğinden (s. 77-82) sonra, bu suç tipinin belirlilik esasına ve dolayısıyla Anayasaya aykırı olduğunu ifade etmektedir: Karakurt Eren, s. 82. “*İlgili kanunlarla belirlenen yükümlülükler aykırı olma*” ölçütü de eleştiriye açıktır. Aşağıda belirtileceği üzere, uygulamada ve öğretilerde bu ölçütteki “kanun” ifadesinin bu konudaki kanunların yollama yaptığı yönetmelikleri de kapsadığı kabul edilmektedir. Madde metniyle, madde metninin anlaşılma biçimi arasında uyum sağlamak bakımından, ilgili düzenlemede “kanun” yerine “mevzuat” kelimesi daha uygundur. Yukarıda yer verildiği üzere, Alman Ceza Kanunu’nun 325a maddesinde de “*idare hukukundan doğan yükümlülükler*” ibaresi kullanılmıştır. Diğer taraftan, suç tanımının içeriğinin idari düzenlemelerle şekillenmesi, ayrıca bir değerlendirme konusudur.

³⁸ Aygörmez Ugurlubay, s. 475. Karakurt Eren, s. 83-85 (*Yazar*’a göre, 183’üncü maddede “*ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülükler aykırı olarak*” ifadesine yer verilme suretiyle “bu suç tipinde özel olarak hukuka aykırılığa işaret etmiştir.”: s. 83. *Yazar*, suçun kanuni tarifinde hukuka aykırılık ifadesine yer verilen hallerde nasıl bir değerlendirme yapılacağı konusundaki görüşlere yer verdikten (s. 83-84) sonra şu ifadelerde bulunmuştur: “*Bu bağlamda [...] “ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülükler aykırı olarak” ifadesinin suçun tipe uygunluk unsuru içerisinde incelenmesi gerektiğini savunmaktayız. Çünkü kanunlarca kanun koyucu belirtilen ifadeyi haksızlığın tümünü değerlendiren bir niteleme teşkil etmek üzere değil, suçun tipe uygunluk unsuru içinde yer alan objektif nitelikteki unsurlardan gürültüye neden olma eylemini sınırlandırmak için kullanmıştır.*”: s. 84-85. *Yazar*, “Bu sebeple TCK’nın 183. maddesinde yer alan “*ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülükler aykırı olarak*” ifadesini “*kanunlarda gürültüyle ilgili belirlenen yükümlülükler aykırı olarak*” şeklinde anlamak gerektiğini savun[duğunu]” ifade etmiştir: s. 85.). Alman Ceza Kanunu’nun 325a maddesinin birinci fıkrası bakımından, maddi unsur hakkındaki değerlendirmeler için bkz.: Lackner/Kühl/Heger, Strafgesetzbuch, Kommentar, 29. Auflage,

kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı” olmak, tipikliğin “normatif” bir unsurudur; bu konuya, aşağıda “manevi unsur” başlığı altında değinilecektir. “İlgili kanunlarla” ibaresinden, bu kanunların yollama yaptıkları yönetmelikler de anlaşılmaktadır^{39, 40} İdari mevzuatın da bu kapsamda anlaşılması ile bu suç “idare hukukuna bağlı” olmaktadır⁴¹.

Neden olunan gürültünün, “ortalama insan duyu yetisine göre, sağlığa zarar verme potansiyeli” bulunması⁴²; bu “gürültü içerisinde başkasının sağlığının zarar görme tehlikesinin, potansiyel olarak barınması”⁴³ gerekir. Gürültünün, “bu gürültüye maruz kalan kimselerin beden ve ruh sağlığının bozulması riski ile karşı karşıya gelinmesi” düzeyinde olması gerektiği ifade edilmiştir⁴⁴. Dolayısıyla, bu özellikleri taşıyan bir gürültü mevcut olmadıkça, suçun netice unsuru gerçekleşmemiş olur.⁴⁵ 183’üncü madde metninde,

2018, § 325a, kn. 4; Alt, Münchener Kommentar zum StGB, 3. Auflage, 2019, § 325a, kn. 6 (Almanca kaynaklardan tercüme ederek aktaran Dr. Öğr. Üyesi Selman Dursun’a teşekkür ederim).

³⁹ Yargıtay 18. CD, 01.06.2016, E. 2015/13033, K. 2016/12044: “*Maddede sözü edilen “ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülük”; 2872 sayılı Çevre Kanunu’nun “çevreyi kirletmeme” ilkesi gereğince çerçeve olarak benimsediği düzenlemeye dayanılarak oluşturulan yönetmeliklerde açıklanan “çevresel gürültüye neden olmama” yükümlülüğünü ifade etmektedir.*” (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) (Erişim: 9.12.2020); Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 5052; Yargıtay 4. CD, Tarih: 31.1.2013, E. 2012/24069, K. 2013/2525: Yılmaz, s. 169; Yargıtay 4. CD, Tarih: 27.3.2013, E. 2012/21910, K. 2013/8802: Yılmaz, 161 ve 163; Yokuş Sevik, s. 373; Yenerer Çakmut, s. 107; Yılmaz, s. 168-169. Çevrenin kasten kirletilmesi suçuna ilişkin 181’inci maddede yer alan “*ilgili kanunlarla*” ibaresi hakkında bkz: Serdar Talas, “Türk Ceza Kanunu’nda Çevrenin Kasten ve Taksirle Kirletilmesi Suçları”, 2013, LXXI(1), İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, s. 1153, < <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ihf/hf/issue/9188/115207>> Erişim Tarihi 29.10.2020. Alman Ceza Kanunu’nun yukarıda yer verilen 325a maddesinde “*idare hukukundan doğan yükümlülükleri ihlal ederek*” ibaresine yer verilmiştir. Tercüme metin: Yenisey/Plagemann, s. 463.

⁴⁰ Bu yönetmeliklere örnek olarak, “Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği” ve “Motorlu Araçların Dış Gürültü Emisyonları ve Egzoz Sistemleri ile İlgili Tip Onayı Yönetmeliği” gösterilebilir.

⁴¹ Bkz. Aygörmez Uğurlubay, s. 475.

⁴² Aygörmez Uğurlubay, s. 474.

⁴³ Aygörmez Uğurlubay, s. 127.

⁴⁴ Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 5053.

⁴⁵ Bir görüşe göre: “[...] öğretilerde gürültüye neden olma suçunun mağdurunun gürültünün duyulduğu yerdeki toplum olduğu yönünde yapılan dar kapsamlı tespiti katılmaktayız. İfade edilen tespitten hareketle TCK’nın 183. maddesinde tanımlanan gürültüye neden olma eyleminin, gürültüden fail dışında hiç kimsenin etkilenme olasılığının bulunmadığı bir yerde gerçekleştirilmesi halinde mağdurun yokluğu nedeniyle incelediğimiz suç tipinin oluşmayacağı kanaatindeyiz”: Karakurt Eren, s. 65.

“sağlık”, “işitme sağlığı”yla sınırlanmamıştır⁴⁶. “Başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişlilik” değerlendirmesi, birçok zaman uzman görüşünü gerektirir. Bu uzmanların kulak burun boğaz uzmanlarından ya da “işitme-denge bilimi” (odyoloji) uzmanlarından ibaret olmadığı açıktır⁴⁷. Yargıtay, aşağıdaki hususları beyan etmiştir:

“Yönetmelikte gürültü kaynaklarına göre belirlenen kriter ve göstergeleri aşan her gürültünün, TCK’nın 183. maddesi kapsamında “insan sağlığının zarar görmesine elverişli” olduğu söylenemez.

Mevzuat ve düzenleyici işlemlerde, hangi ses düzeyinin insan sağlığının zarar görmesine elverişli olduğu açıkça belirlenmediğine göre, sorunun, sesin düzeyi, sıklığı, saati, kaynağı, mesafesi gibi hususlar gözetilerek somut olayın özelliklerine göre bilimsel veriler yardımıyla uzman bilirkişilerin görüşleri yardımıyla çözüme kavuşturulması gerekir.”⁴⁸

⁴⁶ Karakurt Eren, s. 77.

⁴⁷ Yargıtay’ın, bilirkişi incelemesi için dosyanın üniversitelerin “Kulak Burun Boğaz Anabilim dalında uzman Kulak Burun Boğaz hekimlerinden, tercihen odyoloji uzmanlığı bulunan iki hekim ve yine bir odyologdan oluşacak üç kişilik heyete tevdi edilerek, somut olayda gürültünün, insan sağlığının zarar görmesine elverişli olup olmadığı yönünde rapor alınarak sonucuna göre sanığın hukuki durumunun belirlenmesi gerekir” şeklinde kararları vardır (4. CD, T. 19.1.2015, E.2013/30354, K.2015/1453; 4. CD, T. 19.1.2015, E. 2013/24261, K. 2015/1454; 4. CD, T. 19.2.2015, E.2015/1619, K.2015/21076); Gökhan Taneri, Çevreye Karşı suçlar, 1. Baskı, Bilge Yayınevi, 2016, s. 177-179. Karakurt Eren, bu kararın, “gürültünün sadece işitme sağlığı açısından risk oluşturabileceği yanlıgısını içerdiğinden isabetsiz” olduğunu ifade etmiştir: Karakurt Eren, s. 82, dn. 79. Diğer taraftan, bkz.: 18. CD, 15.10.2019, E. 2019/8869, K. 2019/14457: “İnceleme konusu somut olayda; üniversitelerin, Kulak Burun Boğaz Anabilim dalında uzman Kulak Burun Boğaz hekimlerinden, tercihen odyoloji uzmanlığı bulunan iki hekim ve yine bir odyologdan oluşacak üç kişilik heyete dosya tevdi edilerek, somut olayda gürültünün, insan sağlığının zarar görmesine elverişli olup olmadığı yönünde rapor alınarak sonucuna göre sanığın hukuki durumunun belirlenmesi gerekir ise de bu hususa aykırılığın olağan Yasa yolu ile denetlenebileceği, somut olayda, mahkemece, dosya kapsamındaki deliller değerlendirilip sanığın, gürültüye neden olduğu kabul edilerek mahkumiyet hükmü kurulduğuna göre, delil takdiri yapılarak verilen bu karar aleyhine, takdirde yanılığa düşüldüğünden bahisle, kanun yararına bozma yoluna başvurulamayacağından, kanun yararına bozma isteminin reddine karar verilmiştir.” (https://karararama.yargitay.gov.tr/) (Erişim: 10.12.2020).

⁴⁸ Yargıtay 4. CD., T. 19.1.2015, E. 2013/24365, K. 2015/1452: Taneri, s. 157. Yargıtay 18. CD, 18.02.2019, E. 2017/6863, K. 2019/3251: “Yukarıdaki açıklamalara göre somut olayda, 18/07/2016 bilirkişi raporunda, gürültü ölçümü yapılan noktalarda tutulan tutanakta hangi mesafeden ölçüm yapıldığı ve kaç adet hoparlör kullanıldığı belirtilmediğinin tespit edilmesi karşısında, 09/07/2012 tarihli tutanak tanıkları dinlenerek hangi mesafeden ölçüm yapıldığı tespit edilip gerekirse yeniden değerlendirme için ek bilirkişi raporu alındıktan sonra sanığın hukuki durumunun değerlendirilmesi gerektiğinin gözetilmemesi, Kanuna aykırı [...]” (https://karararama.yargitay.gov.tr/) (Erişim: 10.12.2020).

Gürültüye neden olma suçunun oluşması için bir zararın meydana gelmesine gerek yoktur; bu suç bir tehlike suçudur. Aşağıda, tehlike suçları hakkında genel değerlendirmelere ve gürültüye neden olma suçunun tehlike suçları içindeki konumuna ilişkin tespitlere yer verilecektir.

5. TEHLİKE SUÇLARINA İLİŞKİN TESPİTLER VE GÜRÜLTÜYE NEDEN OLMA SUÇUNUN BU SUÇLAR İÇERİSİNDEKİ YERİ

Gürültüye neden olma suçunun tamamlanabilmesi için bir zararın oluşması gerekmez; bu suç bir tehlike suçudur.⁴⁹ Gürültüye neden olma suçunun “somut tehlike suçu” olduğuna⁵⁰ ve “potansiyel tehlike suçu” olduğuna⁵¹ ilişkin görüşler beyan edilmiştir. Gürültüye neden olma suçunun tehlike suçları içindeki konumu bakımından beyan edilen görüşlerin ortak noktası, bu suçun “salt” soyut tehlike suçu olmamasıdır. Diğer bir deyişle, bu görüşler, hâkimin tehlikeye ilişkin olarak bir tespitte bulunması gerektiği konusunda birleşmektedir. Kanaatimizce, bu suç, tehlike suçları içinde, “tehlikeye elverişli suçlar”⁵²a uygun şekilde düzenlenmiştir. Belirtmek gerekir ki, ne gürültüye neden olma suçunun bir “tehlikeye elverişli suç” olduğunu ifade edebilmek yalnızca madde metninde “elverişli” ibaresinin geçmesine

⁴⁹ Yargıtay 18. CD, 01.06.2016, E. 2015/13033, K. 2016/12044: “TCK’nın 183. maddesinde suç olarak tanımlanan gürültünün insan sağlığının zarar görmesine “elverişli” olması gerektiği kabul edilmiştir. Bu durumda “elverişlilik” ibaresinin, insan sağlığının zarar görmesi ihtimalini, zarar vermeye uygun olmayı ifade ettiği, dolayısıyla suçun tehlike suçu olarak düzenlendiği, suçun oluşumu için somut zararın gerçekleşmesi gerekmediği kabul edilmelidir.” (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) (Erişim: 9.12.2020).

⁵⁰ R. Barış Erman, “TCK Tasarısında Çevre Suçları”, Sonbahar 2004, S. 2, Hukuki Perspektifler Dergisi, s. 189; Özcan, s. 579; Gezgin Kayan, s. 115, 116, 117 ve 119; Yaşar/Gökcan/Artaç, s. 5053; Yokuş Sevük, s. 374; Yenerer Çakmut, s. 108; Yılmaz, s. 170; Ünal, s. 310. Yargıtay 18. CD, 07.01.2019, E. 2016/14794, K. 2019/31; 18. CD, 18.02.2019, E. 2017/6863, K. 2019/3251: “Bu suçun oluşması için sanığın ilgili Kanunlarda belirlenen yükümlülükleri aykırı olarak başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli bir şekilde gürültüye neden olması yeterlidir. TCK’nın 183. maddesindeki suç somut tehlike suçudur. Suçun oluşması için gürültüye maruz kalan kişinin sağlığının bozulması gerekmez, gürültünün insan sağlığını tehlikeye düşürmeye elverişli olması yeterlidir.” (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) (Erişim: 10.12.2020).

⁵¹ Bu suçun bir “potansiyel tehlike suçu” olduğu görüşü için bkz.: Aygörmez Uğurlubay, s. 127 ve 471; Karakurt Eren, s. 76-77. Alman Ceza Kanunu’nun 325a maddesindeki düzenlemeye yukarıda yer verilmişti. “Alman öğretisinde [... düzenleme biçimindeki] farklılığa dikkat çekilerek Alman Ceza Kanunu’nun 325a maddesinin ilk fıkrasındaki suçun potansiyel tehlike suçu, ikinci fıkrasında düzenlenen suçun ise somut tehlike suçu vasfı taşıdığı tespiti yapılmaktadır. Bkz. Artz/Weber/Heinrich/Hilgendorf, §41, Rn.66-68; Eisele, §70, Rn.1328; Heine, §325a, Rn.1.”: Karakurt Eren, s. 76, dn. 63.

⁵² Bu konuda tercih ettiğimiz terminoloji konusunda aşağıda açıklamalar bulunmaktadır.

bağlıdır ne de “elverişlilik” veya benzer bir ifadenin madde metninde geçtiği her suçta sadece bu sebeple baştan “tehlikeye elverişli suç” olarak kabul etmek gerekir. Aşağıda, gürültüye neden olma suçunun, tehlike suçları içindeki konumunun belirlenebilmesi için farklı yorum vasıtalarından yararlanılacaktır.

Gürültüye neden olma suçunun, tehlike suçları içindeki yerinin tespitini aşan bir mesele olarak, Türk ceza hukuku sisteminde yer alan tehlike suçlarının kaleme alınmış şeklinin⁵³ gözden geçirilmesi gereklidir. Aşağıda, gürültüye neden olma suçunun tehlike suçları içindeki yerinin yorumlanmasında, bazı tehlike suçlarının TCK’daki düzenlenme biçimleri, ilgili madde gerekçeleriyle birlikte ele alınacaktır.

TCK’nın “*Genel güvenliğin kasten tehlikeye sokulması*” başlıklı 170’inci madde düzenlemesi şu şekildedir:

“Madde 170- (1) Kişilerin hayatı, sağlığı veya malvarlığı bakımından tehlikeli olacak biçimde ya da kişilerde korku, kaygı veya panik yaratabilecek tarzda;

a) Yangın çıkaran,

b) Bina çökmesine, toprak kaymasına, çığ düşmesine, sel veya taşkına neden olan,

c) Silahla ateş eden veya patlayıcı madde kullanan,

Kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Yangın, bina çökmesi, toprak kayması, çığ düşmesi, sel veya taşkın tehlikesine neden olan kişi, üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.”

170’inci madde gerekçesinde, maddenin birinci fıkrasındaki düzenlemenin bir “somut tehlike suç”; ikinci fıkrasındaki düzenlemenin ise bir “soyut tehlike suç” olduğu ifade edilmiştir. Halbuki birinci fıkrada, “*tehlike oluşturan*” ve “*korku, kaygı veya panik meydana getiren*” ifadelerinin ya da benzeri ifadelerin kullanımıyla terkip edilecek cümleler, bir somut tehlike suçunun düzenlenmesi bakımından daha münasip olurdu. “*Tehlike oluşturan/ meydana getiren; tehlikeye atan/sebebiyet veren*” gibi ifadeler bir somut

⁵³ Alman öğretisinde tehlike suçlarının kaleme alınış biçimi hakkında bkz.: Uğur Ersoy, “Ceza Hukukunun Gri Alanı: Tehlike Suçları”, Ocak 2020, Yıl 11, S. 41, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, s. 49-50, <<https://yayin.taa.gov.tr/dergiler/taad/taad-41>> Erişim Tarihi 14.11.2020.

tehlike suçu düzenlemesi için daha uygun olsa da, madde metnindeki “*tehlikeli olacak biçimde*” ibaresinin de somut tehlikeyi ifade ettiği düşünülebilir. Zira burada, “*-ebilecek*” kalıbı yerine “*-ecek*” kalıbı kullanılmıştır. Diğer taraftan, “*korku, kaygı veya panik yaratabilecek tarzda*” ibaresi, bir somut tehlike suçu düzenlemesi için uygun gözükmemektedir.^{54 55}

Yine, TCK m. 171 (1)’de yer alan “*Genel güvenliğin taksirle tehlikeye sokulması*” suçunun madde metninden ve gerekçesinden, bu düzenlemenin, m. 170 (1) ile paralel bir şekilde kaleme alındığı anlaşılmaktadır. M. 171 (1)’in gerekçesinde, cezaya hükmedebilmek için somut bir tehlikenin meydana gelmesi gerektiği ifade edilmiştir. Ancak, yukarıda belirtildiği gibi, m. 170 (1)’de “*tehlikeli olacak biçimde*” ibaresi kullanılmışken, “m. 171 (1)’de, “*fiilin [...] tehlikeli olması hâlinde*” ibaresi kullanılmıştır.

“*Radyasyon yayma*” suçunun düzenlendiği 172’nci maddenin birinci fıkrasında, “*sağlığını bozmak amacıyla ve bu amacı gerçekleştirmeye elverişli olacak surette*” ifadesine yer verilmiştir ve gerekçede bu düzenlemenin somut tehlike suçu düzenlemesi olduğu belirtilmiştir. Gerekçede, maddenin ikinci fıkrasında, bu fiilin “*belirsiz sayıda kişilere karşı*” işlenmiş olmasına ilişkin olarak, özel bir suçların içtimaı hükmü getirildiği ifade edilmiştir. Üçüncü fıkrada yer alan “*önemli ölçüde zarar vermeye elverişli olacak biçimde*” ibaresi hakkında, gerekçede somut/soyut tehlike bakımından açık bir belirleme bulunmamaktadır. Dördüncü fıkrada bulunan taksirli suç bakımından,

⁵⁴ Ünal’a göre, m. 170 (1)’deki düzenlemenin elverişlilik suçu olarak kabul edilmesi onu “*somut tehlike suçlarından soyut tehlike suçlarına doğru kaydıracak*” ve “[b]u durum ceza hukuku sorumluluğunun genişlemesi anlamına gelecektir”; hâkim, “*somut tehlikenin meydana gelip gelmediği yönünde bir araştırma girişiminde bulunmayacak sadece hareketin elverişli oluşunun tespiti ile yetinecektir*”. Böylece Yazar’a göre, “TCK m. 170, f. 1’deki hüküm ile bir soyut tehlike suçu olan f. 2’deki hüküm arasında bir farklılık neredeyse oluşmayacaktır.” Yazar’a göre, birinci fıkradaki düzenlemenin bu minvalde elverişlilik suçu olarak kabul edilmesi hâlinde, “*yangın tehlikesine neden olma fiilini düzenleyen f. 2’deki hükme gerek de kalmayacaktır. Zira yangın tehlikesine neden olmak fiili de elverişli hareketlerle işlenebilir*”: Ünal, s. 309. Ünal’a göre; “*madde lafzından hareket edilerek bu suçun elverişlilik suçu olması madde hükmünün düzenlenme amacıyla, gerekçede öne çıkarılan hususlar ve Türk ceza hukuku sistemindeki tehlike suçlarının yapısıyla bağdaşmamaktadır*”: Ünal, s. 310.

⁵⁵ Yargıtay 15. CD, T. 15.10.2014, E. 2014/17982, K. 2014/16463: “*Yangın çıkarmaktan söz edilebilmesi için ateşe vermenin ya da yakmanın belirli bir ağırlığa erişmesi, ateş konulan cismin, kişiler ve mallar üzerinde genel bir tehlike doğurmaya elverişli şekilde yanmaya başlaması, yaygınlaşma eğilimi göstermesi gerektiği, yakma henüz yangın halini almadan söndürülmüş veya sönmüşse yangından değil, 170. maddenin 2. fıkrasında yaptırma bağlanan yangın tehlikesinden söz edilebileceği*”: (<https://karararama.yargitay.gov.tr/YargitayBilgiBankasiIstemciWeb/pf/sorgula.xhtml>) (Erişim: 3.12.2020). Bu karardan, Ünal, s. 313, dn. 1561 vesilesiyle haberdar olunmuştur.

gerekçede, üçüncü fıkranın gerekçesine atıfta bulunulmuştur.

“*Atom enerjisi ile patlamaya sebebiyet verme*” suçunun düzenlendiği 173’üncü maddenin birinci fıkrasında, “*önemli ölçüde tehlikeye sebebiyet veren*” ibaresi kullanılmıştır. Madde gerekçesinde somut/soyut tehlike bakımından açık bir belirleme bulunmamaktaysa da, bu düzenleme, net bir somut tehlike suçu düzenlemesi olarak gözükmektedir.

“*Akıl hastası üzerindeki bakım ve gözetim yükümlülüğünün ihlâli*” başlıklı 175’inci maddenin birinci fıkrasında, “*tehlikeli olabilecek şekilde*” ibaresi kullanılmıştır. Madde gerekçesinde, “*maddenin düzenlemesinden de anlaşılacağı üzere fiil somut tehlike suçu niteliğindedir*” açıklamasına yer verilmiştir. Gerekçede, “-ebilecek” kalıbıyla düzenlenen bir ibarenin, somut tehlike olarak açıklanmış olmasına dikkat edilmelidir.

“*İnşaat veya yıkımla ilgili emniyet kurallarına uymama*” başlıklı 176’ncı maddenin birinci fıkrasında, “*inşaat veya yıkım faaliyeti sırasında, insan hayatı veya beden bütünlüğü açısından gerekli olan tedbirleri almayan*” ifadesine yer verilmiştir. Madde gerekçesinde, fiilin somut tehlike suçu niteliğinde olduğu belirtilmiştir.

“*Hayvanın tehlike yaratabilecek şekilde serbest bırakılması*” başlıklı 177’nci maddenin birinci fıkrasında, “*tehlikeli olabilecek şekilde*” ibaresine yer verilmiştir. Madde gerekçesinde, fiilin somut tehlike suçu niteliğinde olduğu belirtilmiştir. Gerekçede, “-ebilecek” kalıbıyla düzenlenen bir ibarenin, somut tehlike olarak açıklanmış olmasına dikkat edilmelidir.

“*Trafik güvenliğini tehlikeye sokma*” başlıklı 179’uncu maddenin birinci fıkrasında, “*bir tehlikeye neden olan*” ibaresine yer verilmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında ise, “*tehlikeli olabilecek şekilde*” ibaresine yer verilmiştir. Madde gerekçesinin, ikinci fıkraya ilişkin kısmında, bu suçun somut tehlike suçu niteliği taşıdığı belirtilmiştir. Yine, gerekçede, “*bu suçun oluşabilmesi için, aracın, tehlikeli bir şekilde sevk ve idare edilmesi gerekir*” açıklamasına yer verilmiştir. Dahası, gerekçede, bu suçun, aracın, trafik güvenliği için öngörülmüş bakım ve onarımlar yapılmadan trafiğe çıkarılması hâlinde de işlenebileceği ifade edildikten sonra, ancak bunun için ayrıca “*bir tehlikeye neden olunması*” gerektiği belirtilmiştir. Görüldüğü üzere, madde metninde “*tehlikeli olabilecek şekilde*” ibaresi kullanılmışken, gerekçede bu husus “*tehlikeli bir şekilde*” ve “*bir tehlikeye neden olunması*” ibareleriyle açıklanmıştır. 179’uncu maddenin üçüncü fıkrasında, “*alkol veya uyuşturucu madde etkisiyle ya da başka bir nedenle emniyetli bir şekilde araç sevk ve idare*

edemeyecek hâlde olmasına rağmen araç kullanan” ifadesine yer verilmiştir. Gerekçede, üçüncü fıkradaki düzenleme için, somut/soyut tehlike bakımından açık bir belirleme bulunmamaktadır.

“*Trafik güvenliğini taksirle tehlikeye sokma*” başlıklı 180’inci maddenin birinci fıkrasında “*bir tehlikeye taksirle neden olan*” ibaresine yer verilmiştir. Gerekçede, bu düzenleme için, somut/soyut tehlike bakımından açık bir belirleme bulunmamaktadır.

“*Çevrenin kasten kirletilmesi*” başlıklı 181’inci maddenin birinci fıkrasında, “*çevreye zarar verecek şekilde*” ibaresine yer verilmiştir. Gerekçede, “*kirletme dolayısıyla ceza yaptırımını uygulanabilmesi için, bunun çevreye zarar verecek boyutta olması gerekir.*” açıklamasına yer verilmiştir.

“*Zehirli madde katma*” başlıklı 185’inci maddenin birinci fıkrasında, “*tehlikeye düşüren*” ibaresine yer verilmiştir. Gerekçede, “*maddeden açıkça anlaşılacağı üzere, fiil somut tehlike suçudur.*” açıklamasına yer verilmiştir.

“*Bozulmuş veya değiştirilmiş gıda veya ilaçların ticareti*” başlıklı 186’ncı maddenin birinci fıkrasında, “*kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde bozulmuş, değiştirilmiş her tür yenilecek veya içilecek şeyleri veya ilaçları satan, tedarik eden, bulunduran*” ifadesine yer verilmiştir. Gerekçede, bu düzenleme için, somut/soyut tehlike bakımından açık bir belirleme bulunmamaktadır.⁵⁶

“*Kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde ilaç yapma veya satma*” başlıklı 187’nci maddenin birinci fıkrasında “*kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye sokacak biçimde ilaç üreten veya satan*” ifadesine yer verilmiştir. Gerekçede, bu düzenleme için, somut/soyut tehlike bakımından açık bir belirleme bulunmamaktadır.

İnceleme konumuz olan “*Gürültüye neden olma*” başlıklı 183’üncü maddede ise “*zarar görmesine elverişli bir şekilde*” ibaresi kullanılmıştır.

⁵⁶ Zarar suçu/tehlike suçu ayrımının korunan hukuki değere veya suçun konusuna nispetle yapılması ve TCK. m. 186 (1)’de yer alan suçun konusu ve bu düzenlemeyle korunan hukuki değer hakkındaki açıklamalardan (s. 96-97) sonra yapılan, “*Bütün bu açıklamalarımız neticesinde, kanaatimizce TCK m. 186’daki suçun somut tehlike suçu olduğunu söylemek mümkün gözükmemektedir. Bundan ziyade ilgili suç, “soyut-somut tehlike suçu” ya da “el-verişlilik suçu” olarak nitelendirilmeye uygun gözükmektedir.*” değerlendirmesi için bkz.: Mehmet Maden, “Gıda Ceza Hukukunun Bazı Temel Kavramları ve Genel Yapısı Üzerine Mukayeseli Bir İnceleme”, 2019, 7(1), Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi, s. 97 (Erişilebilir adres (15.01.2021): <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iuchkd/issue/46817/587072>).

Gerekeçede, “*gürültünün başkalarının sağlığının zarar görmesine elverişli olabilecek şekilde yüksek olması gerekir.*” açıklamasına yer verilmiştir.

Türk Ceza Kanunu’nun, tehlike suçlarına ilişkin olarak yukarıda yer verdiğimiz madde gerekçelerinde, soyut ve somut tehlike suç kategorileri dışında bir ara kategoriye yer verilmemiştir. Kanun’da tehlike suçları düzenlenirken, bu ikili ayrıma göre bir yorum yapılmış olması kuvvetle muhtemeldir. Kanun’un hazırlandığı dönemde, öğretide de bu ikili ayrımın ön planda olduğu göz önünde tutulmalıdır. Bu hususlar dikkate alındığında, madde metinleri ve gerekçelerinin arkasında yatan düşünceye göre, gürültüye neden olma suçunun, somut tehlike suçu olarak görülmüş olması kuvvetle muhtemeldir ve bu durum, tehlike suçlarının türlerinin somut ve soyut tehlike suçlarından ibaret olduğunun kabul edilmesi hâlinde doğaldır.

TCK’da, somut tehlikeyi ifade etmek için kullanılan ibareler arasında bir uyum olmadığı görülmektedir. Ele alınan madde gerekçelerine göre, “*tehlikeli olacak biçimde*”; “*korku, kaygı veya panik yaratabilecek tarzda*”; “*fülin [...] tehlikeli olması hâlinde*”; “*sağlığını bozmak amacıyla ve bu amacı gerçekleştirmeye elverişli olacak surette*”; “*tehlikeli olabilecek şekilde*”; “*inşaat veya yıkım faaliyeti sırasında, insan hayatı veya beden bütünlüğü açısından gerekli olan tedbirleri almayan*” ve “*tehlikeye düşüren*” ibareleri, somut tehlikeyi ifade etmektedir. Gürültüye neden olma suçunun düzenlendiği 183’üncü maddede ise “*zarar görmesine elverişli bir şekilde*” ibaresi kullanılmıştır. Bu hususlar dikkate alındığında, madde metinleri ve gerekçelerinin arkasında yatan düşünceye göre, gürültüye neden olma suçunun, somut tehlike suçu olarak değerlendirilmiş olması kuvvetle muhtemeldir.

Gürültüye neden olma suçunun, tehlike suçları içindeki konumunun yorumlanmasında, ceza hukukunun “son çare” olma özelliği ve “ölçülülük” ilkesi dikkate alınabilir. Kabahatler Kanunu’nun “Gürültü” başlıklı 36’ncı maddesinin birinci fıkrasına göre; “*başkalarının huzur ve sükununu bozacak şekilde gürültüye neden olan kişiye, elli Türk Lirası idarî para cezası verilir.*”. “Gürültüye neden olma” suçuna ilişkin TCK m. 183 (1) düzenlemesi ise şu şekildedir: “*İlgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı olarak, başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli bir şekilde gürültüye neden olan kişi, iki aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.*” İki düzenlemede yer alan yaptırımlar, hukuki sonuçlarıyla birlikte dikkate alındığında, TCK m. 183’ün bir somut tehlike suçu olarak görülmesi imkân dâhilindedir.

Yorumda kullanılabilecek bir diğer vasıta, yine “ölçülülük” ilkesiyle ilgili olarak, m. 183 (1)’de yer alan suçun ve yaptırımının diğer suç ve yaptırımlarla mukayesesi olabilir. TCK’nın, madde gerekçelerinde somut tehlike suçu olduğu ifade edilen, örneğin, m. 175 (1), 176 (1), 177 (1) ve 179 (2) düzenlemelerinde yer alan suçlar ve yaptırımlarla karşılaştırıldığında, m. 183 (1)’de yer alan düzenlemenin de somut tehlike suçu olarak yorumlanması mümkün gözükmemektedir.

Normun değerlendirilmesinde şüphe durumunda, şüphenin lehe yorumlanması ilkesinden hareketle de, m. 183 (1)’de yer alan düzenlemenin, somut tehlike suçu olarak yorumlanması imkân dâhilindedir. Zira düzenlemenin “somut tehlike suçu” olarak kabul edilmesi, “tehlikeye elverişli suç” olarak kabul edilmesine nispetle, müstakbel veya huzurdaki zanlının lehinedir.

Öğretide, tehlike suçlarının, ikili⁵⁷, üçlü⁵⁸ ve dörtlü⁵⁹ ayrıma tâbi tutulduğu görülmektedir.⁶⁰ Dörtlü ayrımında⁶¹, tehlike suçları, “soyut tehlikeye atma suçları”; “elverişlilik suçları” (*Einigungsdelikte*) veya “soyut-somut tehlikeye atma suçları”; “varsayılan/hipotetik veya olası/potansiyel tehlikeye atma suçları” ve “somut tehlikeye atma suçları” olarak sınıflandırılmaktadır. Diğer taraftan, öğretilerde, kimi ayrımlarda⁶², “elverişlilik suçları”⁶³ ile “potansiyel tehlike suçları” ve “somut-soyut tehlike suçları” terimlerinin aynı anlama gelecek şekilde kullanıldığı görülmektedir.

Terminoloji konusundaki tercihler değerlendirilirken, “soyut” ve “somut” tehlike suçundan ne anlaşıldığına ve “tehlikeye elverişli” suçların veya “somut tehlikeye elverişli” suçların konumlandırılmasında/tavsifinde

⁵⁷ Örn. Özgenç, s. 221.

⁵⁸ Örn. Aygörmez Uğurlubay, s. 112, dn. 472’de belirtilen eserler.

⁵⁹ Örn. Martín, s. 45-46.

⁶⁰ Genel olarak, “Tehlike Suçlarında Ayrımlar” konusu için bkz. Vesile Sonay Daragenli, Tehlike Suçları, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Bölümü, İstanbul, 1998, s. 42-64.

⁶¹ Martín, s. 45-46.

⁶² Örn. Bkz. Aygörmez Uğurlubay, s. 114.

⁶³ “Potansiyel tehlike suçları”; “somut-soyut tehlike suçu” ve “elverişlilik, uygunluk ya da yetkinlik suçları” şeklindeki tercihler için bkz: Aygörmez Uğurlubay, s. 114. Bu suçların müstakil bir suç şekli değil, soyut ya da somut tehlike suçlarının bir türü olduğu konusundaki görüşler için bkz.: Aygörmez Uğurlubay, s. 115-116. “Özel soyut tehlike suçları; soyut potansiyel tehlike suçları; somutlaştırılmış soyut tehlike suçları; soyut elverişlilik suçları; elverişlilik suçları; soyut-somut tehlike suçları; somut-soyut tehlike suçları” kullanımları bulunduğu dair olarak bkz.: Ersoy, s. 49.

“soyut” ve “somut” tehlike suçlarının hangi özelliğinden/özelliklerinden hareket edildiğine dikkat edilmelidir. Diğer bir anlatımla, bu konudaki müzakerelerde, bütün katılanların aynı kavramdan aynı manayı çıkarması gerekir. Aksi takdirde, örneğin, görüşlerden birinde “somut tehlike suçu” olmadığı değerlendirilen bir suç, diğer bir görüşe göre “somut tehlike suçu” olarak değerlendirilebilir, ancak görünüşte farklı olan bu görüşler, esasında farklı olmayabilir. Zira bu örnekte, birinci görüşte “tehlikeye elverişlilik” veya “potansiyel tehlike” suçları, tehlike suçlarının sınıflandırılmasında, somut ve soyut tehlike suçlarının arasında üçüncü bir kategori olarak kabul edilmektedir ve söz konusu suçun bu üçüncü kategoriye girdiği, dolayısıyla, “somut tehlike suçu” olmadığı benimsenmektedir. Bu örnekte, ikinci görüşte ise, tehlike suçlarının, somut ve soyut tehlike suçlarından ibaret olduğu kabul edilmekte, dolayısıyla, söz konusu suçun, somut tehlike suçları içinde farklılıklar olabileceği kabul edilmekle birlikte, nihayetinde “somut tehlike suçu” olduğu benimsenmektedir. Bu iki görüş, görünüşte farklı olmasına rağmen, hâkimin, söz konusu suç bakımından, tehlikeye ilişkin olarak neyi tespit etmesi gerektiği konusunda hemfikiridir.

Tehlike suçlarında, yukarıda yer verilen veya verilmeyen farklı tasnifler kullanılabilir. Ancak, hangi tehlike suçunda, hâkimin neyi tespit etmesi gerektiğinin belirlenmesi icap eder.

Örneğin, ikili bir tasnifle, tehlike suçlarının soyut/somut şeklinde ikiye ayrılması ve “gerçekten” somut olanlar dışındaki bütün tehlikelerin “soyut” tehlike olduğunun kabul edilmesi tercih edilebilir. Ancak, bu tercihte, soyut tehlike suçu olarak kabul edilen suçlardan hangisindeki tehlikenin, tabir uygunsa, diğerinden daha “soyut” olduğunun belirlenmesine ihtiyaç duyulabilir. Böylece bu tercihte, aşağıda bahsedeceğimiz iki ara kategori, soyut tehlike suçlarının alt kategorileri olarak da ele alınabilir.

Yine, örneğin, soyut/somut tehlike suçları şeklindeki ikili ayrımın benimsenmesi ve hâkimin tehlikeyle ilgili herhangi bir belirleme yapmasının gerekli olduğu bütün tehlike suçlarının somut tehlike suçu olarak kabul edilmesi tercih edilebilir. Ancak, bu tercihte, somut tehlike suçu olarak kabul edilen suçlardan hangisindeki tehlikenin, tabir uygunsa, diğerinden daha “somut” olduğunun belirlenmesine ihtiyaç duyulabilir. Böylece bu tercihte, aşağıda bahsedeceğimiz iki ara kategori, somut tehlike suçlarının alt kategorileri olarak da ele alınabilir.

Bu çalışmada, konunun daha açık olarak anlatılabilmesi için, öncelikle,

dörtlü bir ayırımla, tehlike suçları bakımından, “somut tehlike suçları”; “birinci derece tehlikeye elverişli suçlar” (“somut tehlikeye elverişli suçlar”); “ikinci derece tehlikeye elverişli suçlar” ve “soyut tehlike suçları” terminolojisi hakkında açıklamalarda bulunulacaktır.⁶⁴

Soyut tehlike suçlarının oluşumunu tespit bakımından, hâkimin bir tehlikenin aktüel biçimde meydana gelmiş olup olmadığını araştırması gerekmez.⁶⁵ Hâliyle, gerçekleştirilen hareketle tehlike arasında nedensellik bağının araştırılmasına gerek yoktur⁶⁶. “İkinci derece tehlikeye elverişli suçlar” da ise, hâkimin tespit etmesi gereken husus, zarar tehlikesi oluşturmaya elverişli bir durumun varlığıdır⁶⁷. Buradaki elverişlilik, tespit edilebilir bir nitelik taşıdığından, gerçekleştirilen hareket ile oluşan elverişli durum arasındaki nedensellik bağı araştırılır⁶⁸. Hâkimin, “ikinci derece tehlikeye elverişli suçlar”da, “ihlâlin tehlikeli bir durum oluşturmaya gerçekten elverişli olduğunu tespit etmesi gerekir”; “birinci derece tehlikeye elverişli suçlar” da (“somut tehlikeye elverişli suçlar”da) ise, buna ilâveten, “tehlikeli durumun bir veya birden fazla kişiyle temas etme ihtimalinin (likely) olup olmadığını tespit etmesi gerekir”⁶⁹. “Somut tehlikeye elverişli suçlar”da (“birinci derece tehlikeye elverişli suçlar”da) “fiil, her ne kadar somut bir tehlike meydana getirmemekteyse de en azından somut bir tehlike meydana getirmeye *elverişli*

⁶⁴ Aşağıda bu terimlerden ikincisi ve üçüncüsü açıklanırken atf yapılan eserlerde, bu terimlere aynıyla yer verilmemiştir. Atf yaptığımız eserlerdeki düşünceler, kullandığımız dörtlü tasnife uygun hâle getirilmiştir.

⁶⁵ Özgenç, s. 221. Konuyla ilgili açıklamalar için bkz.: Ömer Metehan Aynural, Soyut Tehlike Bağlamında Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçu (TCK 179 / 3), 1. Baskı, İstanbul Ceza Hukuku ve Kriminoloji Arşivi Yayın No: 15, On iki Levha Yayıncılık, 2018, s. 30 vd.

⁶⁶ Bkz. Aygörmez Uğurlubay, s. 114.

⁶⁷ Bkz. Aygörmez Uğurlubay, s. 473.

⁶⁸ Bkz. Aygörmez Uğurlubay, s. 116-117. Ünal’a göre; “Her ne kadar fiil ile somut tehlike arasında bir nedensellik ilişkisinin var olduğu ileri sürülse de somut tehlikeyi araştırmaması, soyut tehlike suçlarındaki fiilin elverişli oluşunu değerlendirmede anlamına gelmemektedir.”; “Türk ceza hukuku sisteminde soyut tehlike suçlarının işlenmesinde elverişlilik zaten suçun maddi unsurlarındaki hareket bağlamında ele alınmaktadır”; “Dolayısıyla hakim açısından bunun araştırılması için kanuni bir uyarıya ihtiyaç bulunmadığından elverişlilik suçu gibi yeni tehlike suçu tipi öngörülmesine gerek bulunmamaktadır. Zira Alman ceza hukukundaki soyut tehlike suçlarını sınırlama yaklaşımının Türk ceza hukuku açısından bir karşılığı mevcut değildir.”; “TCK’daki bazı suç tiplerinde yer alan ifadelerden hareket ederek elverişlilik suçlarının olduğu yönündeki değerlendirmelere katılmak mümkün değildir.”: Ünal, s. 312-313.

⁶⁹ Martín, s. 45.

olmaktadır”⁷⁰. Böylece hâkim, “hareketin [somut] tehlikeyi oluşturmaya elverişli olup olmadığını her somut olayın özelliğine göre araştırmak zorundadır”⁷¹. Somut tehlike suçlarında ise hâkimin, suç fiilinin gerçekten bir veya birden fazla kişiyi tehlikeye attığını, tehlikenin fiilen gerçekleşmiş olduğunu tespit etmesi gerekir⁷². Dolayısıyla, gerçekleştirilen hareketle meydana gelen ve tespit edilen somut tehlike arasında nedensellik bağının belirlenmesi icap eder⁷³.

“Gürültüye neden olma” suçunun ihdasında, “gürültüye neden olarak başka bir kimsenin sağlığı bakımından tehlikeye neden olmak” gibi bir ifade değil, “*başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli bir şekilde gürültüye neden olmak*” ifadeleri tercih edilmiştir.⁷⁴ Böylece, çok şiddetli bir gürültüye neden olunması ancak bu gürültünün somut olarak kimsenin sağlığını tehlikeye düşürmemesi durumunda, gürültüye neden olma suçu bakımından aranan “elverişlilik” koşulu gerçekleşebilir⁷⁵. Aslında, “*başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli bir şekilde gürültüye neden olmak*”, başka bir kimsenin, meydana getirilen tehlikeye maruz kalması ihtimalini de içerir bir ifade olarak gözükmektedir. Bu ihtimal, maddi unsurun bir parçası olarak değerlendirildiğinde, failin kastının bu hususu da kapsamaması icap eder. Dolayısıyla, başka bir kimsenin, meydana getirilen tehlikeye maruz

⁷⁰ Ersoy, s. 49 (vurgu orijinal metinde yer almaktadır) ve Ersoy, s. 49, dn. 99’da atf yapılan eserler.

⁷¹ Ersoy, s. 52.

⁷² Martın, s. 45-46.

⁷³ Aygörmez Uğurlubay, s. 118.

⁷⁴ Bu konuda örneğin, Alman Ceza Kanunu’nun yukarıda yer verilen “Gürültüye, sarsıntıya ve iyonlaşma etkisi doğurmayan ışınlarla sebebiyet verme” başlıklı 325a maddesinin 1’inci ve 2’nci fıkralarında tehlikeyi düzenleme biçimi bakımından bulunan farklılığa işaret edilebilir. Öyle ki, 1’inci fıkrada “*başkasının sağlığına zarar vermeye elverişli surette gürültüye sebebiyet veren kişi*” ibaresine yer verilirken, 2’nci fıkrada, “*başkasının sağlığını, ona ait olmayan hayvanları veya ona ait olmayan önemli değer taşıyan şeyleri tehlikeye düşüren kişi*” ibaresine yer verilmiştir. Tercüme metin: Yenisey/Plagemann, s. 463.

⁷⁵ Bkz. Aygörmez Uğurlubay, s. 473. Ünal’a göre; “*Madde hükmündeki “başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli bir şekilde” ifadesi elverişlilik suçunu değil, yukarıda da belirtildiği üzere somut tehlike suçunu göstermektedir. Burada sağlığın tehlikeye maruz kalmasına yönelik elverişlilik değil, bilakis sağlığın zarar görmesine elverişlilik söz konusudur. Zararın oluşmasına elverişlilik somut tehlikeyi ifade eder. Halbuki elverişlilik suçlarında somut tehlike mevcut değildir. Bu yüzden ilgili suçun somut tehlike suçu olarak değerlendirilmesi gerekirken elverişlilik suçları kapsamında ele alınmasını isabetli bulmamaktayız. Kaldı ki üstte yer verilen Yargıtay’ın ilgili kararlarında suçun somut tehlike suçu olduğu açıkça belirtilmiştir.*”: Ünal, s. 310.

kalması ihtimalini öngörmemiş olan bir kişinin, suçun oluşumu için gerekli olan kasta sahip olmaması dolayısıyla, suçun oluşmadığı sonucuna varılır.

Sonuç olarak, gürültüye neden olma suçunun hâlihazırdaki düzenlenme biçimi, bir “somut tehlike” suçundan ziyade “somut tehlikeye elverişli” suç düzenlemesine uygundur. Mukayeseli hukukta, Alman Ceza Kanunu’na ilişkin değerlendirmeler de bunu desteklemektedir. Maddenin lafzına ve mukayeseli hukuktaki değerlendirmeye rağmen; tarihsel, amaçsal ve sistematik yorum metotlarıyla, ölçülülük ilkesinin ve ceza hukukunun son çare olmasının dikkate alınmasıyla ve belki, şüphenin lehe yorumlanmasından hareketle, suçun somut tehlike suçu olduğu savunulabilir.⁷⁶ Tehlike suçlarının sınıflandırılmasında, yukarıda yer verilen, ikili, üçlü veya dörtlü ayrımlar veya başka bir ayırım tercih edilebilir. Bu tercihlerde, gürültüye neden olma suçunun yer aldığı kategorinin adına “somut tehlikeye elverişli”; “tehlikeye elverişli; “somut tehlike” veya başka bir şey denilebilir. Diğer taraftan, kanaatimizce, TCK’nın mevcut haliyle barındırdığı tehlike suçlarına ilişkin lafız farklılığını görmezden gelmemek gerekir. Hâkimin, tehlikeye ilişkin olarak, hangi durumda, tam olarak neyi tespit etmesi gerektiği önemlidir. Kısacası, hâkimin, tehlikeye ilişkin olarak herhangi bir belirleme yapmasının gerektiği suçların hepsine “somut tehlike suçu” denilmesi tercih edilse bile, bu suçlar içinde, tabir uygunsuzsa, hangi tehlikenin diğerinden daha “somut” olduğuna ilişkin bir belirleme faydalı olabilir. Hangi sonuca ulaşırsa ulaşılsın, sadece “gürültüye neden olma” suçunun değil, ceza hukuku sistemindeki bütün tehlike suçlarının düzenlenme biçimlerinin, öğretide “tehlikeye elverişli suç” veya “somut tehlikeye elverişli suç” kategorilerine de yer verildiği gözden uzak tutulmadan elden geçirilmesi düşünülebilir.

⁷⁶ Somut tehlike suçlarında, somut tehlikenin, suçun bir unsuru değil, objektif cezalandırılabilme şartı olarak anlaşılması yönündeki görüş için bkz.: Özgenç, s. 222.

6. MANEVİ UNSUR

Gürültüye neden olma suçunun manevi unsuru kasttır. İlgili suçun oluşması bakımından, kastın yanında bir manevi unsur olarak “amaç” aranmamıştır⁷⁷. Fiilin taksirli hali suç olarak düzenlenmemiştir.⁷⁸ Taksirli hâllerde, şartlar gerçekleşmişse, ilgili kabahatlerden sorumluluk söz konusu olabilir. Öğretide, suçun taksirli halinin düzenlenmemiş olmasını eleştiren bir görüş⁷⁹ bulunduğu gibi, ceza hukukunun ikincilliği ilkesini gerekçe göstererek ve yürürlükteki hukukta başkalarının sağlığına zarar vermeye elverişli gürültüye taksirle neden olmanın yaptırımının zaten mevcut olduğunu (KK m. 36 ve ÇK m. 20-h) öne sürerek bu görüşe katılmayan başka bir görüş⁸⁰ de bulunmaktadır. Yukarıda “Netice” başlığı altında ifade edildiği üzere, bu suç bakımından, “*ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı*” olmak, hukuka aykırılık unsuru içinde değil, maddi unsurlardan netice içerisinde yer almaktadır; tipikliğin normatif bir unsurudur. Böylece, neden olunan gürültünün “*ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı*” olması, kastın kapsamındadır⁸¹. Gürültünün başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli olması da failin kastının kapsamı gereken bir husustur⁸². Kastın kapsamında değerlendirilen bu hususlardaki bilgisizlik durumunda, suçun manevi unsuru olan kastın yokluğu dolayısıyla suç oluşmaz (TCK m. 30 (1)). Bu suçun olası kastla işlenmesi de mümkündür.⁸³

7. HUKUKA AYKIRILIK UNSURU

Yukarıda belirtildiği gibi, “*ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı*” olmak, tipikliğin maddi unsurları içerisinde⁸⁴. Diğer taraftan, bir kanun hükmünde yer alan görevi veya yetkiyi ya da amirin hukuka uygun emrini yerine getirme kapsamında neden olunan gürültü, hukuka uygun

⁷⁷ Karakurt Eren, s. 95.

⁷⁸ Alman Ceza Kanunu’nun yukarıda yer verilen m. 325a (3) hükmünde taksirli suç düzenlemesi mevcuttur. Tercüme metin: Yenisey/Plagemann, s. 463-464.

⁷⁹ Aygörmez Uğurlubay, s. 470-471.

⁸⁰ Karakurt Eren, s. 94.

⁸¹ Bkz. Aygörmez Uğurlubay, s. 476; bkz. Karakurt Eren, s. 95. Tipikliğin normatif unsurları bakımından kastın kapsamı değerlendirmesinin arz ettiği hususiyet hakkında bkz.: Koca/Üzülmez, s. 161-162.

⁸² Karakurt Eren, s. 94.

⁸³ Bkz. suçun olası kastla işlenebileceği yönünde: Yokuş Sevik, s. 375; Karakurt Eren, s. 95.

⁸⁴ Karakurt Eren, s. 97.

olarak gerçekleşmiş kabul edilir (TCK, m. 24)⁸⁵. Meşru savunmanın koşulları içerisinde neden olunan gürültü hukuka uygun kabul edilir (TCK, m. 25 (1)). Yine, hakkın kullanılması kapsamında neden olunan gürültü, hukuka uygun olarak gerçekleşmiş kabul edilir (TCK, m. 26 (1)).

8. KUSURLULUK

Gürültüye neden olma suçu bakımından, kusurluluğa ilişkin değerlendirmede özellikle üzerinde durmak istediğimiz husus, TCK'nın 30'uncu maddesinin 4'üncü fıkrasında yer alan "*işlediği fiilin haksızlık oluşturduğu hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi cezalandırılmaz*" hükmünün uygulanma imkânına ilişkindir. Yukarıda belirttiğimiz üzere, kanaatimizce, neden olunan gürültü, "*ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı*" değilse, tipiklik gerçekleşmemiştir. Dolayısıyla, failin bu husustaki bilgisizliği, suçun vücut bulması için gerekli olan kastın oluşmasına mâni olur ve TCK'nın 30'uncu maddesinin 1'inci fıkrasında yer alan "*fiilin icrası sırasında suçun kanuni tanımındaki maddî unsurları bilmeyen bir kimse, kasten hareket etmiş olmaz. Bu hata dolayısıyla taksirli sorumluluk hâli saklıdır.*" hükmünün uygulanması söz konusu olur.

Diğer taraftan, bu durum, TCK'nın 30'uncu maddesinin 4'üncü fıkrası hükmünün, gürültüye neden olma suçu bakımından hiç uygulanamayacağı anlamına gelmez⁸⁶.

9. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ VE DİĞER BAZI SUÇLARLA VE KABAHAHLERLE İLİŞKİSİ

9.1. Teşebbüs

Yukarıda belirttiğimiz üzere, kanaatimizce gürültüye neden olma suçu neticeli bir suçtur. Kaldı ki, bu suç sırf hareket suçu olarak kabul edilse dahi, hareket parçalara ayrılabilirdiği takdirde suça teşebbüs mümkündür.⁸⁷ Gürültü, "insan sağlığına zararlı olma potansiyeline" eriştiği anda suç tamamlanır⁸⁸.

⁸⁵ Tipikliğin bir unsuru olarak, "*ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı*" olma şartının gerçekleşmiş olmasına rağmen, kanun hükmünü yerine getirme hukuka uygunluk sebebinin varlığı dolayısıyla hukuka aykırılık unsurunun ve dolayısıyla suçun oluşmamasına verilen bir örnek için bkz.: Karakurt Eren, s. 97-98.

⁸⁶ Karakurt Eren, s. 99.

⁸⁷ Bkz. Karakurt Eren, s. 101. Krş.: "gürültünün yapılması ile tamamlanan şekli bir suçtur. Bu nedenle suç teşebbüse müsait bir suç değildir." görüşü: Yılmaz, s. 170.

⁸⁸ Aygörmez Uğurlubay, s. 477.

9.2. İştirak

Yukarıda, “Fail” başlığı altında ifade edildiği üzere, gürültüye neden olma suçu, 183’üncü maddede belirtilen “*ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülükler*” belirli kişilere tahmil edilmişse özgü suç, diğer durumlarda genel suçtur⁸⁹. Böylece, suçun özgü suç olması halinde, sadece yükümlülük sahibi kişi fail, diğer iştirakçiler ise ancak şerik olabilir⁹⁰.

9.3. İçtima, Diğer Bazı Suçlarla ve Kabahatlerle Mukayese ve İlişki

Gürültüye neden olma suçu, toplumu oluşturan herkesin teorik olarak mağdur kabul edildiği suçlardan olduğu⁹¹ için, zincirleme suç şeklinde işlenmeye müsaittir.

Türk Ceza Kanunu’nun 43’üncü maddesinin 2’nci fıkrasında “aynı suçun birden fazla kişiye karşı tek bir fiille işlenmesi” şeklinde düzenlenen aynı neviden fikrî içtima hükmü, gürültüye neden olma suçu bakımından uygulanmaya elverişli gözükmemektedir. Suç fiilinin konusu, insanların ruhi veya fiziki yapısı değil çevre olduğu⁹² için ve suç fiilinin konusu değişmediği takdirde aynı neviden fikri içtima hükmü uygulanmayacağı için, gürültüye neden olma suçu, aynı neviden fikri içtima kuralının uygulanmasına elverişli bir suç olarak gözükmemektedir⁹³. Diğer taraftan, *Karakurt Eren*’in ifade ettiği⁹⁴ gibi, aynı neviden fikri içtima düzenlemesindeki “birden fazla kişiye karşı” ibaresi “belirli birden fazla kişiye karşı” şeklinde anlaşılabilir. Böylece, gürültüye neden olma suçunun, yukarıda belirtildiği gibi, mağduru belirli bir kişi olması icap etmeyen suçlardan olduğu dikkate alınmalıdır⁹⁵. Bir fiille neden olunan gürültüyle, aynı zamanda, birden fazla kişiye karşı kasten öldürme

⁸⁹ Aygörmez Uğurlubay, s. 471; aynı yönde: Karakurt Eren, s. 62.

⁹⁰ Aygörmez Uğurlubay, s. 476; Karakurt Eren, s. 103-104.

⁹¹ TCK’nın m. 43 (1) düzenlemesinin son cümlesine göre, “*mağduru belli bir kişi olmayan suçlarda da*” zincirleme suça ilişkin olarak fıkra da yer alan hükümler uygulanır. Mezkûr cümle, 29.6.2005 tarihli ve 5377 sayılı Kanun’la TCK’ya eklenmiştir. 5377 sayılı Kanun’un gerekçesinde, “*Rüşvet ve çevrenin kirletilmesi gibi, toplumu oluşturan herkesin mağdur olduğu suçlarda, muayyen bir kişi mağdur olmadığına göre, zincirleme suç hükümlerini öncelikle uygulamak gerekir.*” ifadelerine yer verildikten sonra, belirtilen cümlelerin eklenme amacının, bu durumla ilgili olarak “*hukuk uygulayıcılarında oluşan tereddüdü gidermek*” olduğu ifade edilmiştir.

⁹² Yokuş Sevik, s. 373.

⁹³ Özgenç, s. 634; Koca/Üzülmez, s. 544-546; Karakurt Eren, s. 107.

⁹⁴ Karakurt Eren, s. 106-107.

⁹⁵ Bkz. Karakurt Eren, s. 63 ve 107.

veya kasten yaralama suçu işlenirse, 43'üncü maddenin 3'üncü fıkrasına göre, gerçek içtima uygulanarak, her bir öldürme veya yaralama suçundan ayrı ceza verilir. Böyle bir durumda, aşağıda yer verileceği üzere, örneğin, bir fiille, kasten yaralama suçuyla birlikte gürültüye neden olma suçu da işlendiği için, yürürlükteki farklı neviden fikrî içtima kuralları (m. 44 (1)) uyarınca, gürültüye neden olma suçundan dolayı faile ayrıca ceza verilmez. Gürültüye neden olma suçuyla birlikte TCK'da "taksirle yaralama" ve "kişilerin huzur ve sükununu bozma" başlıkları altında düzenlenen suç tipleri bakımından da farklı neviden fikri içtima konusu gündeme gelebilir. Yine, gürültüye neden olma suçu ile bazı kabahatler bakımından Kabahatler Kanunu'nun 15 (3)'üncü maddesinde düzenlenen içtima hükmü değerlendirilmelidir. Bu konular üzerinde, aşağıda durulacaktır.

Gürültüye neden olma suçunun, gürültüyle ilgili diğer suç ve kabahatlerle mukayesesine ve bu suç ve kabahatlerle içtima ilişkisini değerlendirmeye geçmeden önce, Yargıtay'ın aşağıdaki kararına yer vermek istiyoruz:

“Görüldüğü gibi hukukumuzda gürültüye ilişkin farklı şartlara tabi tutulmuş farklı düzenlemeler bulunmaktadır. Bu durumda gürültüye ilişkin düzenlemelerin tamamı birlikte değerlendirilerek uygulanacak yaptırımın belirlenebilmesi için kapsadıkları alanların belirlenmesi gerekir.

1- Çevresel gürültünün kaynağı, 2872 sayılı Kanun'un 14. maddesinde açıklandığı üzere, “ulaşım araçları, şantiye, fabrika, atölye, işyeri, eğlence yeri, hizmet binaları ve konutlar” ise;

a- Gürültü, başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli olduğu takdirde 2872 sayılı Kanun'un 14. maddesi delaletiyle TCK'nın 183. maddesindeki suçun cezası,

b- Gürültü, sırf huzur ve sükûnu bozmak maksadıyla yapılmış olsa bile başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli olduğu takdirde 2872 sayılı Kanun'un 14. ve TCK'nın 44. maddesi delaletiyle TCK'nın 123 ve 183. maddesindeki suçlardan en ağır cezayı gerektiren suçun cezası,

c- Gürültü, fail tarafından sırf huzur ve sükûnu bozmak maksadıyla yapılmamış, bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli olmayacak boyutta ancak mağdurun huzur ve sükûnunu bozacak nitelikte ise 2872 sayılı Kanun'un 14, 20/h maddesindeki kabahat,

2- Kaynağı ne olursa olsun çevresel gürültü, sırf huzur ve sükûnunu bozmak maksadıyla yapılmış ve bir kimsenin sağlığının zarar görmesine

elverişli olmadığı takdirde TCK'nın 123. maddesindeki suçun cezası,

3- *Çevresel gürültünün kaynağı, 2872 sayılı Kanun'un 14. maddesinde bahsedilen ulaşım araçları, şantiye, fabrika, atölye, işyeri, eğlence yeri, hizmet binaları ve konutlar haricindeki bir yer ise ya da sırf huzur ve sükunu bozma amacına yönelmemiş yahut bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli olmayacak nitelikte ise 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 36. maddesindeki kabahat,*

4- *Motorlu araç sürücülerinin araçlarının çevredekileri rahatsız edecek derecede gürültü çıkartması halinde gürültü, yukarıda (1) nolu kısımda açıklanan niteliklere sahip değil ise 5326 sayılı Kanun'un 15/1 maddesindeki içtima kuralı gereğince 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 30/b ve 5326 sayılı Kanun'un 36. maddesindeki idari para cezalarından hangisi daha ağır ise o kabahat,*

Türünden yaptırımlar uygulanmalıdır.”⁹⁶

Türk Ceza Kanunu'nun “Kişilerin huzur ve sükununu bozma” başlıklı 123 (1)'üncü maddesine göre; “Sırf huzur ve sükununu bozmak maksadıyla bir kimseye ısrarla; telefon edilmesi, gürültü yapılması ya da aynı maksatla hukuka aykırı başka bir davranışta bulunulması halinde, mağdurun şikayeti üzerine faile üç aydan bir yıla kadar hapis cezası verilir.”⁹⁷ Madde metninden anlaşıldığı üzere, kişilerin huzur ve sükununu bozma suçunun oluşması için, kastın yanında bir manevi unsur olarak, maksat unsuruna, “sırf huzur ve sükununu bozmak maksadı”na yer verilmiştir. Böylece, mezkûr suçun oluşması için, gürültünün sırf bu amaçla yapılması gerekir. Bu suçun mağduru belirlidir, diğer bir ifadeyle, fiilin belirli kişi veya kişilere yöneltilmesi icap eder⁹⁸. Her ne kadar madde başlığında huzur ve sükunu “bozmak” tan bahsedilse de, suçun gerçekleşmesi için “bozmak” gerekli değildir, bu suç bir tehlike suçudur⁹⁹. Gürültüye neden olma suçu bakımından, bir manevi unsur

⁹⁶ Yargıtay 18. CD, 27.4.2016, E. 2015/13060, K. 2016/8837; 18. CD, 01.06.2016, E. 2015/13033, K. 2016/12044 (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) (Erişim: 9.12.2020).

⁹⁷ Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun 30'uncu maddesinde ise “Huzur ve sükunu bozanlar” başlığı altında şu düzenlemeye yer verilmektedir: “Yapılmakta olan toplantı veya yürüyüşte huzur ve sükunu bozmak maksadıyla tehdit veya hakaret veya saldırı veya mukavemate bulunanlar veya başka bir suretle huzur ve sükunun bozulmasına sebebiyet verenler; fiil daha ağır bir cezayı gerektiren ayrı bir suç teşkil etmediği takdirde, bir yıl altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”.

⁹⁸ Yenerer Çakmut, s. 63.

⁹⁹ Yenerer Çakmut, s. 64.

olarak özel bir maksat aranmamaktadır. Yine, gürültüye neden olma suçunun, yukarıda belirtildiği üzere, işlenmesiyle hedeflenen belirli bir mağduru olması icap etmez¹⁰⁰. Ayrıca, bu suç bakımından neden olunan gürültünün “*başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli*” olması gerekir. TCK’nın yürürlükteki sistemine göre¹⁰¹, gürültüye neden olma suçuyla, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu bakımından, şartlar oluştuğu takdirde, farklı neviden fikri içtima hükümleri uygulanabilir.¹⁰²

Yukarıda belirtildiği gibi, gürültüye neden olma suçu bir tehlike suçudur, suçun tamamlanması için bir zararın oluşması icap etmez. Gürültüye neden olma suçunun işlenmesiyle birlikte, kasten veya taksirle başkasının vücuduna acı verilerek veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olunarak, kasten veya taksirle yaralama suçu da oluşursa, yürürlükteki ceza hukuku kuralları uyarınca, farklı neviden fikrî içtima hükümleri gereğince, faile sadece daha ağır cezayı gerektiren suçtan dolayı ceza verilir.¹⁰³

Kabahatler Kanunu’nun “*Gürültü*” başlıklı 36’ncı maddesine göre; ”(1) *Başkalarının huzur ve sükununu bozacak şekilde gürültüye neden olan kişiye, elli Türk Lirası idarî para cezası verilir. (2) Bu filin bir ticarî işletmenin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde işletme sahibi gerçek veya tüzel kişiye bin Türk Lirasından beşbin Türk Lirasına kadar idarî para cezası verilir. (3) Bu kabahat dolayısıyla idarî para cezasına kolluk veya belediye zabıta görevlileri karar verir.*”

Görüldüğü üzere, “gürültü” kabahatinin oluşması için, neden olunan

¹⁰⁰ Bkz.: Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 5056; Yokuş Sevik, s. 372-373; Yenerer Çakmut, s. 97; Yargıtay 18. CD, 26.6.2018, E. 2016/12485, K. 2018/10097; 18. CD, 7.01.2019, E. 2016/14794, K. 2019/31; 18. CD, 18.02.2019, E. 2017/6863, K. 2019/3251: “*Gürültüye neden olma suçunun belli bir mağduru yoktur. Toplumda yaşayan herkes bu suçun mağduru olabilir. Gürültünün belli olmayan bir kimseye karşı yapılması bu suçu TCK’nın 123. maddesindeki kişilerin huzur ve sükununu bozma suçundan ayırmaktadır. TCK’nın 123. maddesindeki suçun faili belli bir kimseyi hedef almakta iken, TCK’nın 183. maddesindeki suçun faili belli bir kimseyi hedef almamaktadır.*” (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) (Erişim: 10.12.2020).

¹⁰¹ Burada, yürürlükteki fikri içtima kurallarının sadece bu konu hakkında değil genel olarak yerindediği konusunda ciddi bir tereddüt olduğunu belirtmiş olalım.

¹⁰² Aygörmöz Uğurlubay, s. 477. Gürültüye neden olma suçu bakımından, farklı teorilere ve örneklerle göre, farklı neviden fikri içtima değerlendirmeleri için bkz.: Karakurt Eren, s. 107 vd.

¹⁰³ Gezgin Kayan, s. 119; Yılmaz, s. 170-171; Ali Parlar, Türk Ceza Kanunu Şerhi 2. Cilt TCK. 135-345 , 1. Baskı, Bilge Yayınevi, 2015, s. 211; Taneri, s. 173. Gerçekleştirilen fiille sağlığın bozulması durumunda failin her iki suçtan da cezalandırılması görüşü için bkz.: Özcan, s. 579; Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 5053 ve 5055; Yenerer Çakmut, s. 116.

gürültünün “başkalarının huzur ve sükununu bozacak şekilde” olması gerekir.¹⁰⁴ “Gürültüye neden olma” suçunun oluşması için ise neden olunan gürültünün hem “başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli” olması hem de “ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklerle aykırı” olması gerekir.

Kabahatler Kanunu’nun 9 (1)’uncu maddesine göre; “Kabahatler, kanunda açıkça hüküm bulunmayan hallerde, hem kasten hem de taksirle işlenebilir.” “Gürültü” kabahatinin de hem kasten hem de taksirle işlenebilmesi mümkündür.¹⁰⁵

“Gürültüye neden olma suçu”nun soruşturma veya kovuşturma aşamasında, bu suçun değil de “gürültü” kabahatinin oluştuğu kanaatine varılırsa, ilgisine göre, Kabahatler Kanunu’nun 23’üncü veya 24’üncü maddesine başvurulur.¹⁰⁶

Diğer taraftan, mezkûr kabahatin ve suçun unsurları tek bir fiille oluşursa, içtima konusu için, Kabahatler Kanunu’nun 15’inci maddesine başvurulur. Kabahatler Kanunu’nun “İçtima” başlıklı 15’inci maddesine göre; “(1) Bir fiil ile birden fazla kabahatin işlenmesi halinde bu kabahatlere ilişkin tanımlarda sadece idarî para cezası öngörülmüşse, en ağır idarî para cezası verilir. Bu kabahatlerle ilgili olarak kanunda idarî para cezasından başka idarî

¹⁰⁴ Yargıtay 18. CD, 01.06.2016, E. 2015/13033, K. 2016/12044: “5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nun 36. maddesinde de gürültüye ilişkin düzenlemeye yer verilmiş, gürültünün, başkalarının huzur ve sükununu bozması gerektiğini belirtmiştir.” (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) (Erişim: 9.12.2020).

¹⁰⁵ Bkz. Özcan, s. 580. Bir görüşe göre ise; gürültü kabahati, gerçek kişiler tarafından icrai bir davranışla, kasten işlenen bir fiildir: Hüsnü Aldemir, Yargıtay Kararları ve Doktrin Işığında Yeni Türk Ceza Kanunu ve Kabahatler Kanunu’nun Yorumu, Ankara 2007, s. 824’ten katılarak aktaran: Yenerer Çakmut, s. 121. Aynı görüş: Muharrem Özen/Atacan Köksal, “Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma Suçu”, 2019, 68(2), Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s. 518, <<https://dergipark.org.tr/tr/pub/auhfd/issue/49712/637444>> Erişim Tarihi 29.10.2020.

¹⁰⁶ Kabahatler Kanunu’nun “Cumhuriyet savcısının karar verme yetkisi” başlıklı 23’üncü maddesine göre; “(1) Cumhuriyet savcısı, kanunda açıkça hüküm bulunan hallerde bir kabahat dolayısıyla idarî yaptırım kararı vermeye yetkilidir. (2) Bir suç dolayısıyla başlatılan soruşturma kapsamında bir kabahatin işlendiğini öğrenmesi halinde Cumhuriyet savcısı durumu ilgili kamu kurum ve kuruluşuna bildirebileceği gibi, kendisi de idarî yaptırım kararı verebilir. (3) Soruşturma konusu fiilin kabahat oluşturduğunun anlaşılması halinde Cumhuriyet savcısı bu nedenle idarî yaptırım kararı verir. Ancak, bunun için ilgili kamu kurum ve kuruluşu tarafından idarî yaptırım kararı verilmemiş olması gerekir.” Kabahatler Kanunu’nun “Mahkemenin karar verme yetkisi” başlıklı 24 (1)’üncü maddesine göre; “Kovuşturma konusu fiilin kabahat oluşturduğunun anlaşılması halinde mahkeme tarafından idarî yaptırım kararı verilir.”.

yaptırımlar da öngörülmüş ise, bu yaptırımların her birinin uygulanmasına karar verilir. (2) Aynı kabahatin birden fazla işlenmesi halinde her bir kabahatle ilgili olarak ayrı ayrı idarî para cezası verilir. Kesintisiz fülle işlenebilen kabahatlerde, bu nedenle idarî yaptırım kararı verilmeye kadar fiil tek sayılır. (3) Bir fiil hem kabahat hem de suç olarak tanımlanmış ise, sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanabilir. Ancak, suçtan dolayı yaptırım uygulanamayan hallerde kabahat dolayısıyla yaptırım uygulanır.”

Çevre Kanunu'nun “Gürültü” başlıklı 14'üncü maddesine göre; “Kişilerin huzur ve sükununu, beden ve ruh sağlığını bozacak şekilde ilgili yönetmeliklerle belirlenen standartlar üzerinde gürültü ve titreşim oluşturulması yasaktır. Ulaşım araçları, şantiye, fabrika, atölye, işyeri, eğlence yeri, hizmet binaları ve konutlardan kaynaklanan gürültü ve titreşimin yönetmeliklerle belirlenen standartlara indirilmesi için faaliyet sahipleri tarafından gerekli tedbirler alınır.”

Çevre Kanunu m. 20-h'de; “Bu Kanunun 14 üncü maddesine göre çıkarılan yönetmelikle belirlenen önlemleri almayan veya standartlara aykırı şekilde gürültü ve titreşime neden olanlara” verilecek idari para cezaları bakımından, “konutlar”; “ulaşım araçları”; “işyerleri ve atölyeler” ile “fabrika, şantiye ve eğlence gürültüsü” için ayrı düzenleme yapılmıştır.¹⁰⁷ Yargıtay, şu hususları beyan etmiştir:

“Her ne kadar Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği, gürültü kriter ve göstergelerini düzenlemiş ise de, belirlenen kriterler, 2872 sayılı Kanun'un 14 ve 20/h maddeleri gereğince ilgililere idari yaptırım uygulanmasını mümkün kılan somut eşik değerlerdir. Yönetmelikte gürültü kaynaklarına göre belirlenen kriter ve göstergeleri aşan her gürültünün, TCK'nın 183. maddesi kapsamında “insan sağlığının zarar görmesine elverişli” olduğu söylenemez.”¹⁰⁸

Tek bir fiille, Çevre Kanunu m. 20-h'de düzenlenen kabahatin ve TCK m. 183'te düzenlenen “gürültüye neden olma suçu”nun birlikte gerçekleşmesi durumunda, Kabahatler Kanunu'nun yukarıda yer verilen 15'inci maddesine

¹⁰⁷ Yargıtay 18. CD, 01.06.2016, E. 2015/13033, K. 2016/12044; “2872 sayılı Çevre Kanunu, çevresel gürültü kaynaklarını “ulaşım araçları, şantiye, fabrika, atölye, işyeri, eğlence yeri, hizmet binaları ve konutlar” şeklinde sayma yoluyla sınırlı olarak belirlemiştir.” (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) (Erişim: 9.12.2020).

¹⁰⁸ Yargıtay 18. CD, 01.06.2016, E. 2015/13033, K. 2016/12044 (<https://karararama.yargitay.gov.tr/>) (Erişim: 9.12.2020).

göre içtima hükmü uygulanır.¹⁰⁹ Çevre Kanunu’nun “Diğer kanunlarda yazılı cezalar” başlıklı 27’nci maddesinde yer alan “Bu Kanunda yazılı fiiller hakkında verilecek idari nitelikteki cezalar, bu fiiller için diğer kanunlarda yazılı cezaların uygulanmasına engel olmaz.” hükmü, bu duruma engel değildir.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu’nun “Araçların teknik şartlara uygunluğu” başlıklı 30’uncu maddesinde¹¹⁰, “çevredekileri rahatsız edecek derecede gürültü çıkaran araç kullanmak”, kabahat olarak düzenlenmiştir. Görüldüğü üzere, bu kabahat bakımından, gürültüye, “araç kullanmak” suretiyle neden olunmaktadır. Kabahatin oluşması için gerekli gürültünün ölçüsü ise, “çevredekileri rahatsız edecek derecede” ibaresiyle belirlenmiştir. Tek bir fiille, Karayolları Trafik Kanunu m. 30’da düzenlenen kabahatin ve TCK m. 183’te düzenlenen “gürültüye neden olma suçu”nun birlikte gerçekleşmesi durumunda, Kabahatler Kanunu’nun yukarıda yer verilen 15’inci maddesine göre içtima hükmü uygulanır.

10. YAPTIRIM ve MUHAKEME USULÜ

Gürültüye neden olma suçunun cezası “iki aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası” olarak belirlenmiştir. Tüzel kişi yararına işlenen

¹⁰⁹ “Sözü edilen yasal düzenlemeler karşısında; öğelerinin oluşması durumunda Çevre Kanunu’nun Kabahatler Kanunu’na göre öncelikle uygulanabileceği, ancak kabahatlere ilişkin genel hüküm niteliğindeki Kabahatler Kanunu’nun 15. Maddesi uyarınca, eylem suç oluşturursa yalnızca suçla ilgili düzenlemeye göre ceza verilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.”: Yargıtay 4. CD, T. 27.3.2013, E. 2012/21910, K. 2013/8802: YILMAZ, s. 161 ve 163.

¹¹⁰ “Araçların, esasları yönetmelikte belirtilen şekilde ve tarzda teknik şartlara uygun durumda bulundurulması zorunludur:

a) Servis freni, lastikleri, dış ışık donanımından yakını ve uzağı gösteren ışıklar ile park, fren ve dönüş ışıkları noksan, bozuk veya teknik şartlara aykırı olan araçları kullanan sürücüler 1 800 000 lira para cezası,

b) Diğer eksiklik ve bozuklukları bulunan araçlarla, görüşü engelleyecek veya bir kaza halinde içindekiler için tehlikeli olabilecek süs aksesuar eşya ve çıkıntıları olan araçları kullananlarla, karayolunu kullananlar için tehlike yaratacak şekilde olan veya görüşü engelleyecek ve çevredekileri rahatsız edecek derecede duman veya gürültü çıkaran araçları kullanan sürücüler 3 600 000 lira para cezası,

İle cezalandırılırlar.

Bu maddenin (a) bendinde belirtilen eksiklik ve bozuklukları bulunan araçlar, teknik şartlara uygun duruma getirilinceye kadar trafik zabıtasınca trafikten men edilebilir. (b) bendindeki şartlara uymayan ve uyumsuzluğu trafik emniyetini tehlikeye düşürmeyecek nitelikte olan araçların şartlara uygun duruma getirilmesi ihtar olunur. İhtarında verilen süre için teknik şartlara uygun duruma getirilmediğinin tespiti halinde araç trafik zabıtasınca trafikten men edilir.”

suçlar bakımından, tüzel kişiler hakkında güvenlik tedbiri (TCK m. 60) öngörülmemiştir. Tüzel kişiler hakkında bu suç bakımından yaptırım düzenlenmesi önerilmiştir¹¹¹. Diğer taraftan, Kabahatler Kanunu'na göre “gürültü” kabahati teşkil eden durumlarda, tüzel kişiler için idari para cezası uygulanabilir (Kabahatler Kanunu, m. 36).¹¹²

Yargılama sonunda hükmedilen bir yıl veya daha az süreli hapis cezası, kısa süreli hapis cezasıdır (TCK m. 49 (2)). Gürültüye neden olma suçundan dolayı yapılan yargılama sonunda kısa süreli hapis cezasına hükmedilirse, bu ceza TCK m. 50 uyarınca seçenek yaptırımlardan birine çevrilebilir. Ancak, bu suçun tanımında hapis cezası ile adlî para cezası seçimlik olarak öngörüldüğü için, hapis cezasına hükmedilmişse; bu ceza artık adlî para cezasına çevrilmez (TCK m. 50 (2)). Gürültüye neden olma suçu bakımından, TCK m. 50 (3) uyarınca zorunlu olarak seçenek yaptırıma çevirme uygulaması mümkündür. Koşulların oluşması hâlinde, gürültüye neden olma suçundan dolayı yapılan yargılama sonunda hükmedilen hapis cezasının ertelenmesi mümkündür (TCK m. 51).

Gürültüye neden olma suçu, re'sen takip edilen suçlardandır. CMK m. 231 (5) uyarınca, gürültüye neden olma suçundan dolayı yapılan yargılama sonunda hükmolunan ceza, iki yıl veya daha az süreli hapis veya adlî para cezası ise; mahkemece, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir.

11. SONUÇ

TCK'nın 183'üncü maddesinde düzenlenen “gürültüye neden olma” suçunun ihdasıyla korunan hukuki değerler, Anayasal birer hak olan “sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkı” ve “özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkı”dır. Pek tabii, gürültü kirliliğinin önlenmesi, ilgili çevrede bulunan tüm canlıların da korunmasına hizmet eder. Gürültüye neden olma suçu bakımından fiilin konusu, insanın ruhi veya fiziki yapısı değildir, çevredir. Bu suçun işlenmesiyle hedeflenen belirli bir mağduru olması icap etmez.

¹¹¹ Aygörmez Uğurlubay, s. 471.

¹¹² *Karakurt Eren* şu hususları belirtmiştir: “sıklıkla gürültüye neden olma suçu tüzel kişi lehine işlense de kanun koyucunun bu durumu dikkate almadığı, idari para cezası dışında tüzel kişiler bakımından caydırıcılık sağlamaya yönelik etkin bir düzenleme oluşturmadığı görülmektedir.”: Karakurt Eren, s. 112.

Gürültüye neden olma suçunun fiil unsuru, “*ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı olan ve başka bir kimsenin sağlığını zarar görmesine elverişli nitelikteki bir gürültü*”ye “*neden olmak*”tır. Suç, fail bakımından, 183’üncü maddede belirtilen “*ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülükler*”, belirli kişilere tahmil edilmişse özgü suç, diğer durumlarda genel suçtur. Böylece, suçun özgü suç olması halinde, sadece yükümlülük sahibi kişi fail, diğer iştirakçiler ise ancak şerik olabilir.

Bu suç, neticeli bir suçtur ve suçun netice unsurunu, “*ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı olan ve başka bir kimsenin sağlığını zarar görmesine elverişli nitelikteki bir gürültü*”, oluşturur. Kanun’da, gürültünün niteliğine ilişkin olarak, iki belirlemeye/sınırlamaya yer verilmiştir. Bunlar, “*ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı*” olmak ve “*başka bir kimsenin sağlığını zarar görmesine elverişli*” olmaktır. Bu iki belirlemenin/sınırlamanın da düzenlenme biçimi, eleştiriye açıktır. 183’üncü maddede, sağlık, işitme sağlığıyla sınırlanmamıştır. Bu suç neticeli bir suçtur ve teşebbüse elverişlidir. Bu suç sırf hareket suçu olarak kabul edilse dahi, hareket parçalara ayrılabilirdiği takdirde suça teşebbüs mümkündür. Gürültüye neden olma suçunun oluşması için bir zararın meydana gelmesi gerekmez; bu suç bir tehlike suçudur.

Gürültüye neden olma suçunun Kanun’daki düzenlenme biçimi, bir “somut tehlike” suçundan ziyade “somut tehlikeye elverişli” suç düzenlemesine uygundur.

TCK madde metinleri ve gerekçelerinin arkasında yatan düşünceye göre, gürültüye neden olma suçunun, somut tehlike suçu olarak görülmüş olması kuvvetle muhtemeldir ve bu durum, tehlike suçlarının türlerinin somut ve soyut tehlike suçlarından ibaret olduğunun kabul edilmesi hâlinde doğaldır. Ancak, yine de, TCK’da, somut tehlikeyi ifade etmek için kullanılan bazı ibarelerin uygun olmadığı; yine, kullanılan ibareler arasında bir uyum olmadığı görülmektedir. Diğer taraftan, kanaatimizce, TCK’nın mevcut haliyle barındırdığı tehlike suçlarına ilişkin lafız farklılığını görmezden gelmemek gerekir. Hâkimin, tehlikeye ilişkin olarak, hangi durumda, tam olarak neyi tespit etmesi gerektiği önemlidir.

Doktrinde, gürültüye neden olma suçunun yer aldığı kategorinin, “somut tehlikeye elverişli”; “tehlikeye elverişli”; “somut tehlike” veya başka bir şekilde adlandırılması tercih edilebilir. Ancak, hangi tehlike suçunda, hâkimin neyi tespit etmesi gerektiğinin belirlenmesi icap eder. Terminoloji konusundaki

tercihlerle ilgili müzakerelerde, bütün katılanların aynı kavramdan aynı manayı çıkarması gerekir. Aksi takdirde, örneğin, görüşlerden birinde “somut tehlike suçu” olmadığı değerlendirilen bir suç, diğer bir görüşe göre “somut tehlike suçu” olarak değerlendirilebilir, ancak görünüşte farklı olan bu görüşler, esasında farklı olmayabilir.

Kısacası, hâkimin, tehlikeye ilişkin olarak herhangi bir belirleme yapmasının gerektiği suçların hepsine “somut tehlike suçu” denilmesi tercih edilse bile, bu suçlar içinde, tabir uygunsa, hangi tehlikenin diğerinden daha “somut” olduğuna ilişkin bir belirleme faydalı olabilir. Hangi sonuca ulaşırsa ulaşılsın, sadece “gürültüye neden olma” suçunun değil, ceza hukuku sistemindeki bütün tehlike suçlarının düzenlenme biçimlerinin, öğretide “tehlikeye elverişli suç” veya “somut tehlikeye elverişli suç” kategorilerine de yer verildiği gözden uzak tutulmadan elden geçirilmesi düşünülebilir.

Gürültüye neden olma suçunun manevi unsuru kasttır, kastın yanında bir manevi unsur olarak “amaç” aranmamıştır. Bu suçun olası kastla işlenmesi de mümkündür. Fiilin taksirli hali suç olarak düzenlenmemiştir. Taksirli hâllerde, şartlar gerçekleşmişse, ilgili kabahatlerden sorumluluk söz konusu olabilir. Bu suç bakımından, tipikliğin normatif bir unsuru olan “*ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklere aykırı*” olmak, kastın kapsamındadır. Dolayısıyla, failin bu husustaki bilgisizliği, suçun vücut bulması için gerekli olan kastın oluşmasına mâni olur ve TCK’nın 30’uncu maddesinin 1’inci fıkrasında yer alan “*failin icrası sırasında suçun kanuni tanımındaki maddî unsurları bilmeyen bir kimse, kasten hareket etmiş olmaz. Bu hata dolayısıyla taksirli sorumluluk hâli saklıdır.*” hükmünün uygulanması söz konusu olur. Diğer taraftan, bu durum, TCK’nın 30’uncu maddesinin 4’üncü fıkrası hükmünün, gürültüye neden olma suçu bakımından hiç uygulanamayacağı anlamına gelmez. Yine failin kastının, neden olduğu gürültünün, başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli olduğunu da kapsamaması gerekir.

Gürültüye neden olma suçu, toplumu oluşturan herkesin teorik olarak mağdur kabul edildiği suçlardan olduğu için, zincirleme suç şeklinde işlenmeye elverişlidir. Diğer taraftan, aynı neviden fikri içtima hükmü, bu suç bakımından uygulanmaya elverişli gözükmemektedir.

TCK m. 123’te düzenlenen “*kişilerin huzur ve sükûnunu bozma*” suçunun oluşması için, kastın yanında bir manevi unsur olarak, maksat unsuruna, “*sırf huzur ve sükûnunu bozmak maksadı*”na yer verilmiştir. Bu suçun mağduru belirlidir. Gürültüye neden olma suçu bakımından ise, manevi unsur olarak

özel bir maksat aranmamaktadır. Yine, gürültüye neden olma suçu bakımından, hedeflenen belirli bir mağdur olması icap etmez. Ayrıca, bu suç bakımından neden olunan gürültünün “*başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli*” olması gerekir.

TCK’nın yürürlükteki sistemine göre, bir fiille, gürültüye neden olma suçuyla birlikte, kişilerin huzur ve sükûnunu bozma suçu, kasten yaralama suçu veya taksirle yaralama suçu işlenirse, farklı neviden fikrî içtima hükümleri uygulanabilir.

Kabahatler Kanunu’nun 36’ncı maddesinde düzenlenen “*Gürültü*” kabahatinin oluşması için, neden olunan gürültünün “*başkalarının huzur ve sükununu bozacak şekilde*” olması gerekir. “Gürültüye neden olma” suçunun oluşması için ise, neden olunan gürültünün hem “*başka bir kimsenin sağlığının zarar görmesine elverişli bir şekilde*” olması hem de “*ilgili kanunlarla belirlenen yükümlülüklerle aykırı*” olması gerekir. Yine, gürültü kabahatinin hem kasten hem de taksirle işlenebilmesi mümkün iken, gürültüye neden olma suçu ancak kasten işlenebilir.

Yukarıda belirtilen “gürültü” kabahatinin, Çevre Kanunu m. 20-h’de düzenlenen kabahatin veya Karayolları Trafik Kanunu’nun 30’uncu maddesinde düzenlenen “*çevredekileri rahatsız edecek derecede gürültü çıkaran araç kullanma*” kabahatinin, tek bir fiille, “gürültüye neden olma suçu” ile birlikte işlenmesi durumunda, Kabahatler Kanunu’nun 15’inci maddesi uyarınca, “*sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanabilir. Ancak, suçtan dolayı yaptırım uygulanamayan hallerde kabahat dolayısıyla yaptırım uygulanır.*”.

KAYNAKLAR

- Artuk M E/ Gökçen A/Alşahin M E/Çakır K, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 12. Baskı, Adalet Yayınevi 2018.
- Aygörmez Uğurlubay G A, Çevreye Karşı Suçlar Türk ve Alman Çevre Ceza Hukukunda Güncel Sorunlar, Yetkin Yayınları 2015.
- Aynural Ö M, Soyut Tehlike Bağlamında Trafik Güvenliğini Tehlikeye Sokma Suçu (TCK 179 / 3), 1. Baskı, İstanbul Ceza Hukuku ve Kriminoloji Arşivi Yayın No: 15, On iki Levha Yayıncılık 2018.
- Daragenli V S, Tehlike Suçları, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Bölümü, İstanbul 1998.
- Dönmezer S/Erman S, Nazarî ve Tatbikî Ceza Hukuku Genel Kısım Cilt I, 13. Bası, Beta Basım Yayım Dağıtım 1997.
- Erman R B, “TCK Tasarısında Çevre Suçları”, Sonbahar 2004, S. 2, Hukuki Perspektifler Dergisi, s. 187-189.
- Ersoy U, “Ceza Hukukunun Gri Alanı: Tehlike Suçları”, Ocak 2020, Yıl 11, S. 41, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, s. 27-64, <<https://yayin.taa.gov.tr/dergiler/taad/taad-41>> Erişim Tarihi 14.11.2020.
- Gezgin Kayan R B, “Gürültüye Neden Olma/Gürültü Kirliliği”, Ağustos 2008, Yıl 3, S. 7, Ceza Hukuku Dergisi, s. 111-120.
- Karakurt Eren A, “Türk Ceza Kanunu’nda Gürültüye Neden Olma Suçu”, Eylül-Ekim 2017, Yıl 30, S. 132, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, s. 55-120, <<http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2017-132-1682>> Erişim Tarihi 14.11.2020.
- Kayaer N, “Atık ve Artıklarla Çevrenin Kasten Kirletilmesi Suçu (TCK m. 181/1)”, 2019, 21(1), Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s. 139-203, <<https://dergipark.org.tr/tr/pub/deuhfd/issue/46780/567611>> Erişim Tarihi 29.10.2020.
- Koca M/Üzülmez İ, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 13. Baskı, Seçkin Yayıncılık 2020.
- Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı, Kubbealtı Lugatı, <<http://www.lugatim.com/s/g%C3%BCr%C3%BCl%C3%BCt%C3%BC>> Erişim Tarihi 31.10.2020.

- Maden M, “Gıda Ceza Hukukunun Bazı Temel Kavramları ve Genel Yapısı Üzerine Mukayeseli Bir İnceleme”, 2019, 7(1), Ceza Hukuku ve Kriminoloji Dergisi, s. 67-102 (Erişilebilir adres (15.01.2021): <https://dergipark.org.tr/pub/iuchkd/issue/46817/587072>).
- Maden M, ““Korunması Amaçlanan Hukuki Değer”, “Suç Fiilinin Konusu” ve “Suçun Mağduru” Kavramları ve Bu Bağlamda “Zarar Suçu/Tehlike Suçu” Ayrımı”, in Üstün Ü S/Çoban Atık A/Bayraktar T (Ed.), Selçuk Hukuk Kongresi 2020 Kamu Hukuku Tebliğleri Tam Metin Kitabı, 1’inci Baskı, Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık, 2020, s. 153-160 <<https://webadmin.selcuk.edu.tr/BirimDosyalar/Dosyalar/hukuk/Kamu%20Hukuku%20Tam%20Metinler%20Kitab%C4%B1.pdf>> Erişim Tarihi 10.01.2021.
- Martín A N, “General Report on Food Regulation and Criminal Law”, 2016, 87(2), Revue Internationale de Droit Pénal (RIDP), Martín A N/ Quackelbeen L/Simonato M (Ed.), Food Regulation and Criminal Justice (International Colloquium Section II of the AIDP XXth World Congress, Beijing, China, 23rd-26th September 2016), Maklu Publishers 2016, s. 17-64.
- Özcan O, “Türk Hukukunda Çevre Suçları”, Mehmet Murat İnceoğlu (Derleyen), Uğur Alacakaptan’a Armağan Cilt 1, 1. Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları 2008, s. 565-588.
- Özen M/Köksal A, “Kişilerin Huzur ve Sükûnunu Bozma Suçu”, 2019, 68(2), Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s. 479-527, <<https://dergipark.org.tr/pub/auhfd/issue/49712/637444>> Erişim Tarihi 29.10.2020.
- Özgenç İ, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, 15. Bası, Seçkin Yayıncılık 2019.
- Parlar A, Türk Ceza Kanunu Şerhi 2. Cilt TCK. 135-345 , 1. Baskı, Bilge Yayınevi 2015.
- Soyaslan D, Ceza Hukuku Özel Hükümler, 8. Baskı, Yetkin Yayınları 2010.
- Talas S, “Türk Ceza Kanunu’nda Çevrenin Kasten ve Taksirle Kirletilmesi Suçları”, 2013, LXXI(1), İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, s. 1147-1157, < <https://dergipark.org.tr/pub/iuhfm/issue/9188/115207>> Erişim Tarihi 29.10.2020.

Taneri G, Çevreye Karşı suçlar, 1. Baskı, Bilge Yayınevi 2016.

Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük, <<https://sozluk.gov.tr/>> Erişim Tarihi 31.10.2020.

Ünal O G, Türk Ceza Hukuku'nda Tehlike Suçları, Doktora Tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara, Temmuz 2020.

Yargıtay, Karar Arama, <<https://karararama.yargitay.gov.tr/>>.

Yaşar O/Gökcan H T/Artuç M, Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu C. 4, Adalet Yayınevi 2010.

Yenerer Çakmut Ö, Kişilerin Huzur ve Sükununu Bozma ve Gürültüye Neden Olma Suçları, 1. Bası, Beta Basım Yayım Dağıtım 2014.

Yenisey F/Plagemann G, Alman Ceza Kanunu Strafgesetzbuch (StGB) (Açıklamalar, Almanca Metin, Türkçe Çeviri ve Sözlük), 2. Baskı, Beta Basım Yayım Dağıtım 2015.

Yılmaz S, Çevre Hukuku Bağlamında Türk Ceza Kanunundaki Çevre Suçları, 1. Baskı, Adalet Yayınevi 2013.

Yokuş Sevük H, “Gürültüye Neden Olma Suçu (TCK m.183)”, 2013, 19(2), Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Prof. Dr. Nur Centel'e Armağan, s. 363-379, <<https://dergipark.org.tr/pub/maruhad/issue/48280/621234>> Erişim Tarihi 20.10.2020.

